

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

Oppstandelsestekster i Harry Potter

Ida Meyer

Veileder

Professor Sverre Dag Mogstad

Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved

Det teologiske Menighetsfakultet og er godkjent som del av denne utdanningen

Det teologiske menighetsfakultet, høsten 2017.

AVH505: Masteravhandling 30 studiepoeng

Studieprogram: Erfaringsbasert master i KRLE/Religion og etikk

Antall ord: 19 758

Sammendrag

I denne oppgaven har jeg tatt for meg problemstillingen: **Hvordan fremstilles oppstandelse i Harry Potter og hvilke religiøse forestillinger og tekster ligger under oppstandelsestekstene i Harry Potter bøkene?** I arbeidet med denne problemstillingen har jeg benyttet meg av intertekstualitet og transfigurasjonsteori som teorier, dette er kjente teorier som konkretiserer godt elementer som jeg ville se på i Harry Potter. Jeg har analysert hendelser i Harry Potter serien som omhandler oppstandelse, men også sett på hvilke ideer som kommer til syne i bøkene når det er snakk om sjel, død og oppstandelse. Å skulle si noe om oppstandelse uten å se på hva som er tankene rundt døden og sjelen, var umulig for meg. Underveis i mine analyser kom jeg frem til at en finner mange likhetstrekk og noen hendelser i Harry Potter bøkene kan sees på som transfigurasjoner. Spesielt i Harry sin oppstandelse finner en mange likhetstrekk med Jesu sin oppstandelse. De gresk-romerske mytene som jeg har sett på er spesielt knyttet til henting av sjeler fra dødsriket, dette forekommer også i Harry Potter i forbindelse med oppstandelsessteinen. Både i eventyr som ligger som en parallellfortelling til Harry sin egentlige oppgave i bok syv Harry Potter and the Deathly Hallows, men også som et element av Harry sitt siste møte med Voldemort som fører til at han dør og gjenoppstår. Jeg har konkludert med at en finne mange elementer fra både gresk-romersk mytologi og Jesus oppstandelse i tekster i Harry Potter serien som omhandler oppstandelse og interaksjon med døde.

It's not our ability who makes who we are, it's our choices¹

Dumbledore

Innhold

1	Innledning.....	5
1.1	Forskningsoversikt og problemstilling.....	5
1.2	Materialer og metode.....	9
1.3	Presentasjon av verk og forfatter.....	12
1.3.1	Harry Potter en karakter av J.K Rowling.....	12
1.3.2	J K. Rowling.....	12
1.3.3	Forfatterskap.....	13
1.3.4	Harry Potter en serie med syv bøker.....	13
1.3.5	J.K. Rowling sin religiøse tilknytning.....	16
2	Teorier og metode.....	17
2.1	Litteraturteori.....	18
2.1.1	Transfigurasjon.....	18
2.1.2	Intertekstualitet.....	21
2.2	Oppstandelser.....	22
2.2.1	Oppstandelse i gresk- romersk religion.....	23
2.2.2	Oppstandelsesteologi i kristendommen.....	26
2.3	Operasjonalisering av teoriene.....	29
3	Tekstutvalg fra Harry Potter bøkene.....	30
3.1	The Deathly Hallows.....	33
3.2	Voldemort og Horcruxes.....	34
3.3	Til venterommet og tilbake igjen.....	36
4	Analyse.....	38
4.1	De forskjellige oppstandelsesmåtene i Harry Potter.....	39
4.1.1	Portretter.....	39
4.1.2	Spøkelser.....	40

---

¹ Rowling J. K. (1998) s. 245

4.1.3	Sjeler	41
4.1.4	Deathly Hallows	41
4.2	Harry Potter og gresk- romersk religion	42
4.3	Harry Potter og Jesu oppstandelse.....	44
4.4	Intertekstualiteter fra kristne tekster i Harry Potter	45
5	Diskusjon og sammenfatning.....	47
6	Litteraturliste	51
6.1	Artikler	51
6.2	Bøker.....	51
6.3	Internettkilder	52

1 Innledning

Harry Potter, mitt første møte med fantasy- litteratur og ikke minst engelske bøker. Moren min kom hjem fra en Englandtur, med seg på lasset hadde hun med seg to bøker som hun hadde skjønnt var populære i Storbritannia. Harry Potter and The Philosopher's Stone og Harry Potter and The Chamber of Secrets, året var 1999 og jeg og Harry Potter var nesten like gamle. Hele ungdomstiden min fulgtes vi hånd i hånd, gjennom puberteten og inngang til voksenlivet. Den litterære kvaliteten ble bedre for hver bok, og engelsken tilsvarende vanskeligere. Før hver nye utgivelse så leste jeg alle de tidligere bøkene på nytt, og hver gang bøkene ble lest har det vært noen nye detaljer som har dukket opp. I voksen alder er bøkene lest som belønning etter eksamensperioder, og nå var det plutselig andre ting jeg la merke til, etter hvert som historie, litteratur og religion ble tatt ved høyere utdanning så jeg paralleller både til historiske hendelser, litterære tekster og religiøse tekster. Det var først etter en forelesning med Liv Ingeborg Lied og etterfølgende eksamen om populærkultur og religion jeg skjønnte at mitt årelange leserforhold til Harry Potter kunne brukes til noe mer enn bare underholdning, og en litt sær egeninteresse. De siste årene har det blitt mer stuerent for også voksne og ha en sterk fascinasjon og interesse i fantasiverdener, og her blir det også dannet religioner. Den mest utbredte og kjente er jødismen. Religionen som har oppstått ut ifra Star Wars filmene, i 2001 ble det telt at 0,8 % av befolkningen i Wales og England oppga jødisme som sin religion.² Og i New Zealand var det hele 1,5% av befolkningen som er jediister.³ Så langt inn i fandommen kommer nok ikke jeg, men Harry Potter har vist seg et supert hjelpemiddel i både norskundervisning og religionsundervisning. For dagens unge kan det være en lettere inngangsport til via litterære tekster til religiøse tekster enn å starte med religiøse tekster for å forstå andre litterære tekster.

1.1 Forskningsoversikt og problemstilling

Før jeg stadfester min problemstilling vil jeg se kort på forskning og diskusjoner som er gjort omkring Harry Potter og se på intertekstualitet som er hovedmetoden i denne avhandlingen. Bøkene er som mange av de eldre bøkene i fantasy sjangeren slik som for eksempel Ringenes Herre og Narnia, blitt satt under lupen fra forskjellige miljøer. Fantasy interesserer ikke bare

---

² Endsjø og Lied (2011) s. 113

³ Endsjø og Lied s. 114

litteraturforskere, men også samfunnsforskere og religionsforskere. Harry Potter viser seg i likhet med klassikerne innenfor fantasy å ha mange spekter som en kan analysere og forske på. Fortsatt i dag, hele 70 år siden bøkene om Narnia og Ringenes Herre ble utgitt første gang blir det utgitt artikler og avhandlinger som har disse bøkene med i analyser eller som bakgrunnsreferanse. Det viser hvilken appell fantasylitteratur har i flere generasjoner i forskjellige tidsepoker, og dermed tror jeg at også Harry Potter vil fortsette å være under lupen til både lesende ungdommer, eldre lesere og forskere i mange år fremover. Et raskt søk i databaser viser at Harry Potter er brukt i mange avhandlinger, i hovedsak på engelsk. Avhandlingene spenner seg fra å se på menneskerettighetene i Harry Potter – en spansk avhandling, til norskskrevne mastere som blant annet tar for seg hjemløshet i barne- og ungdomsromaner, analyse av adaptasjon fra bok til film og parallelle verdener i fantastisk litteratur. Spennet av avhandlinger og bøker som tar utgangspunkt i Harry Potter universet er enormt. En av de bøkene som fanget min interesse var boken *God and Harry Potter at Yale*, dette er en bok som er utgitt i etterkant av at kursholderen; presten Danielle Elisabeth Tumminio holdt et emne som omhandlet Harry Potter og kristne ideer. Igjennom et semester så tok hun sammen med studentene for seg overordnede temaer som: Offer, synd, godt og ondt, kjærlighet og frelse. De diskuterer disse emnene underveis knyttet sammen og som motpoler. Hvordan sees disse temaene på i Harry Potter er et gjennomgangsspørsmål. I slutten av semesteret oppsummerer hun både boken og emnet hun underviste slik:

I hope that you have learned something about the richness of Christianity and the unique take that the *Harry Potter* books have on that tradition. They point to a faith that believes people suffer from sin and evil, but that the life of Jesus of Nazareth is a sign this pain can be transformed. It is a faith that relies on community, cooperation, and commitment for that transformation to occur. These ideas are at the core of Christianity, just as they are the heart of Harry Potter. They encourage people to invest in those things that enrich their lives and the lives of others, all the while trusting in the power of love. In doing, they find a treasure, and a place where their hearts can dwell.⁴

Tumminio sitt standpunkt til hva hun mener er en kraftig link mellom Harry Potter og kristendom er en sterk kontrast til en opphetet debatt som har foregått i kristne miljøer- da

---

⁴ Tumminio, D. (2008) S. 164 - 165

spesielt i amerikanske kristne miljøer. Connie Neal har forsøkt diskutert emnet og gjengitt innspill i debatten i sin bok *What's a Christian to do with Harry Potter?* Her skriver hun om hva en som kristen bør mene om Harry Potter, hvordan en kan beskytte barna sine fra det okkulte. Dette kan virke som en søkt debatt, men også her hjemme er det flere meninger om Harry Potter i kirkelige miljøer. En har prester som Sunniva Gylver som påsken 2017 hadde «Potterpåske» i Fagerborg menighet.⁵ Hvor de hadde Harry Potter som påsketema for barn og ungdom og hadde opplegg som begynte søndag kveld og avsluttet tirsdag morgen.⁶ Her var det opplegg med både film, lek og forelesning. Gudstjenesten brukte elementer fra Harry Potter universet og snudde på de. De brukte bekymringsstein (oppstandelsessteinen), Mirror of Erised ble brukt for å se deg selv – det fineste Gud har skapt. Under inn og utgangsprosjesjonene ble det spilt musikk fra filmene. Ved å bruke elementer og henviser til hvordan Harry opptrer skaper presten dermed en inngangsport via et univers barna allerede kjenner til. Harry Potter har dermed de siste årene befestet seg også i kristne miljøer som noe en kan finne referanser til fra egen religion. Det var kanskje ikke slik tilsiktet fra forfatteren sin side, men det er interessant at en bokserie som i disse dager i salgshall ligger på topp 5 av verdens mest solgte bøker⁷ nå blir brukt som en inngangsport til Bibelen og som et supplement til den kristne fortellingen for å forklare dagens unge kjernen i kristendommen.

Det er også andre innspill slik som presten Håkon Stornes som mener at: «Først og fremst at Harry Potters litterære univers befinner seg i en magisk eventyrverden langt unna det barn og unge i dag opplever som relevant for seg og sitt liv. Derfor er Harry Potter etter mitt syn lite egnet som utgangspunkt for å skape god kristen forkynnelse som har noe å si til dagens mennesker»⁸ Dermed er spekteret ikke bare i forskning som tar for seg alt fra hjemløshet i litteraturen til rene tekstanalyser og en svensk avhandling som tar for seg «Männens bakom Harry Potter: En analys av maskulinitet». Det er også et stort debattområde i religiøse menigheter om hvordan en skal forholde seg til Harry Potter. Spennet fra å fordømme bøkene og erklære de som uønsket til å holde gudstjenester med Harry Potter som tema viser hvor

---

⁵ <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/fagerborg/nyheter/potterpaske/>

⁶ Potterpåske <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/fagerborg/nyheter/potterpaske/>

⁷ Verdens mest leste bøker <https://www.stylist.co.uk/books/the-all-time-most-popular-books-in-the-world-revealed/127306>

⁸ <https://www.nrk.no/ostfold/slakter-harry-potter-messe-1.342363>

aktuell og hvor mange syn og meninger som finnes rundt Harry Potter universet. Både innenfor og utenfor kristne miljøer.

Harry Potter er et omdiskutert tema i kirken, det er delte meninger om budskapet i bøkene og det er spesielt i USA vært mange diskusjoner rundt emnet i kristne miljøer. Allerede i 2001 ble det utgitt en bok som tar for seg debatten om hva forskjellige miljøer har av synspunkter på om barn og andre lesere skal kunne lese Harry Potter eller om det er en uting. Boken *What's A Christian to do with Harry Potter* har en vid diskusjon av begge sider, og det er allerede flere år før bokserien er ferdigskrevet. Noe som er interessant med tanke på at mange hendelser som kommer etter denne boken er utgitt har om mulig flere temaer som får en del av den kristne lesegruppa til å stoppe opp i forskrekkelse. Mye av diskusjonen til Neal går ut på hvordan en leser bøkene og hvor nært en knytter de opp til dagliglivet, hun sier en del om at de fleste kan se ting på flere måter og at en ikke må glemme at Harry Potter bøkene er fiksjon.

Etter som jeg ble eldre og leste Harry Potter med nye briller så jeg også at J.K. Rowling nok er blitt inspirert bevisst eller ubevisst av andre tekster. Og når siste bok kom ut, hvor det er sitat fra 1. Korinterbrev⁹, og tekster hvor en får følelsene at er hentet fra andre verk. I tillegg har forfatteren underveis i hele serien blir det brukt mytiske dyr fra gresk mytologi som viser noe av bakgrunnsstoffet forfatteren har brukt i sin utformelse av Harry Potter universet. Disse elementene gjorde at jeg ble nysgjerrig til å finne ut av om det var allusjoner og andre intertekstualiteter som en kunne finne i serien. Da det er syv bøker som blir tykkere og tykkere etter hvert som universet og plotet blir større. Så jeg fant ut at jeg ville se nettopp på det som er klimakset i serien – den endelige kampen mellom Harry og Voldemort, etter hvert i nærlesningen av Harry Potter ble det klart at det var ikke bare den store finalen som kunne knyttes opp mot figurer som dør og kommer tilbake igjen. Dermed i ly av intertekstualitet og transfigurasjon skal jeg belyse problemstillingen: **Hvordan fremstilles oppstandelse i Harry Potter og hvilke religiøse forestillinger og tekster ligger under oppstandelsestekstene i Harry Potter bøkene?** For å se på dette skal jeg bruke som nevnt intertekstualitet, transfigurasjonsteori og se på enkelte religiøse tekster fra og tilknyttet kristendommen, samt gresk- romersk mytisk tankegang.

---

⁹ Rowling, J. K. (2007) s. 268

1.2 Materialer og metode

Det meste av litteraturen har jeg forsøkt lest og brukt fra originalspråket. Harry Potter har jeg kun lest på engelsk, og kommer derfor til å bruke de engelske navnene og ikke de norske oversettelsene. I litteraturen er det en del nyanser som kan mistes i oversettelser og i forbindelse med oversettelsen av Harry Potter bøkene har det vært debatter rundt oversettelsene. Disse er i hovedsak om navn av karakterer og at betydningen av navnet forsvinner i den norske oversettelsen. Jeg har kun brukt bøkene og ikke brukt filmene, det er noen deler rundt temaene jeg ser på som er tatt vekk eller forsterket i filmene. Som et litterært verk finner jeg Harry Potter mer interessant enn som et filmunivers. Når jeg har sett på religiøs oppstandelse har jeg i hovedsak sett på Jesu oppstandelse, og kort om hvordan oppstandelse forstås i kristendom. Jeg har også sett på hvordan oppstandelse opptrådte i gresk- romersk religion. Grunnen til at jeg valgte disse religionene som referansepunkter er at de begge er Europeiske religioner. Kristendommen som aktuell og synlig i dagens samfunn og den gresk- romerske religionen som noe eldre og kulturelt interessant i et vesteuropeisk ståsted.

I fra Harry Potter bøkene har jeg foretatt et utvalg fra forskjellige bøker, jeg har valgt ut noen hendelser og fenomener som opptrer en eller flere ganger i løpet av serien. De hendelser og fenomener jeg har sett på er knyttet opp mot død eller oppstandelsestanker. I den første idéfasen var det kun kapittelet om Harry Potter på King's Cross Station, fra boken *The Deathly Hallows* et slags limbo mellom levende og død jeg hadde tenkt å se på, men etter hvert som jeg leste bøkene igjen og litteratur som omhandlet oppstandelser ble jeg klar over flere hendelser i bøkene som jeg opplever relevant for en oppgave som omhandler oppstandelse. Ved siden av kapittel 35 *King's Cross* og kapittel 36 *The Flaw in the Plan* i *The Deathly Hallows*. Har jeg også sett på tekster der det er interaksjoner mellom Harry og spøkelser, Harry snakker eller omgås med spøkelser igjennom flere sekvenser i alle bøkene, men det er hvor han snakker med Nearly Headless Nick om sin døde gudfar fra boken *The Order of the Phoenix*, kapittel 38 *The Second War Begins* som er den passasjen jeg har brukt. Denne teksten er den eneste sekvensen i bøkene hvor vi får vite hvordan noen blir spøkelser og andre ikke. Hvordan spøkelser opptrer bruker jeg også underveis i oppgaven, hvordan de ser ut og oppfører seg har jeg samlet opp en idé om underveis i studiene av de syv Harry Potter bøkene. En parallell historie til Horcruxsene som foregår i *The Deathly Hallows* er fortellingen om de tre brødrene som møtte døden, denne fortellingen fra kapittel 21 *The Tale of the Three Brothers* hvor oppstandelsessteinen blir introdusert. Det er ikke bare Harry Potter som har,

eller har vært i møte med døden i dette universet – Horcruxene til Voldemort og det i den henseende forbli evig levende er fortellinger som det er store plot rundt i de to siste bøkene. Fortellingene om Horcruxene foregår igjennom bøkene *The Half- Blood Prince* og *The Deathly Hallows*. En av Harry sine lærere Professor Slughorn forklarer i kapittel 23 *Horcruxes* i boken *The Half- Blood Prince* hva dette er, i samme kapittel kommer det også frem en god del bakgrunnsinformasjon om Voldemort. Disse tekstene er hovedtekstene i mitt arbeid omkring oppstandelser i Harry Potter. Det er tekster med blant annet elementer som knytter seg opp mot hvordan det å dø, hva som kommer etter døden og om en kan komme tilbake. Fra en så omfattende serie måtte jeg gjøre noen valg, og de valgene tok jeg basert på min opprinnelige idé om Harry på King's Cross og det å prøve å finne elementer som kunne knyttes opp mot oppstandelse i religiøse tekster.

I arbeidet med denne avhandlingen er det i intertekstualitet, som jeg allerede har nevnt og skal utdype mer senere samt transfigurasjonsteori jeg bruker som mine analysemetoder. Av religiøse tekster er det i stor grad kristne tekster jeg bruker mest, og her er da evangeliene de mest fremtredne. Det er evangeliet etter Matteus kapittel 26- 28 evangeliet etter Lukas kapittel 22- 24, evangeliet etter Markus kapittel 15 – 16 og evangeliet etter Johannes kapittel 19- 21. Grunnen til at jeg har brukt alle de fire evangeliene, er at selv om det er samme fortelling som er utgangspunktet, er det fire forskjellige måter å skrive på. Det er forskjell i hva som blir vektet i forhold til beskrivelser og detaljer. Dermed har jeg lest alle for å få flere syn på Jesu oppstandelsesfortelling. Jeg går ikke igjennom alle evangeliekapitlene i oppgaven, men har et sammendrag og bruker utvalgte sitater underveis i analysen.

I tillegg bruker jeg bibelsitatet fra 1. Korinterbrevet 15.26 og en salme. Salmen *Alltid freidig* er en kjent og kjær salme som mange har et forhold til. Den beskriver for meg kjerneelementer i kristendommen, og når jeg hørte den under gudstjenesten i Potter Påske i Fagerborg menighet ga det meg en aha opplevelse i forhold til tematikk i Harry Potter universet. Det er siste vers som jeg har sett på i denne sammenheng:

*Kjemp for alt hva du har kjær,
dø om så det gjelder!
Da er livet ei så svært,
døden ikke heller.*

I arbeidet med gresk- romersk religion har jeg brukt en samlebetegnelse da mange av fortellingene og mytene opptrår i både gresk mytologi og romersk mytologi, med små

variasjoner og andre navn. Her har jeg brukt litteratur som omhandler religionen og ikke grunnteksten slik jeg har gjort i kristendommen med evangeliene. Grunnen til dette er at evangeliene er kjent stoff, og de avhenger ikke i like stor grad av forklaringer og forskning som omhandler tekstene. Selv om nettopp forskning omkring evangeliene er et enormt stort felt, oppleves evangeliene som lettere tilgjengelig enn fremmed gresk- romersk mytologi. Fortellingene som jeg har brukt som bakgrunnsinformasjon i gresk – romersk litteratur er fortellingene om Akilles som blir hentet etter sin død til en annen plass for å leve videre. Om Akilles finnes det flere myter og fortellinger ut ifra geografisk lokasjon og tidsepoke fortellingen er blitt fortalt i. Dag Endsjø har skrevet om Greske oppstandelses tro, ifra gresk-romersk kultur har jeg mer enn enkelthendelser sett på tankene og troen rundt det å komme tilbake fra de døde og hvordan de ser på døden. I motsetning til Harry Potter og evangeliene er det mange varianter av fortellingene som omhandler skikkelser fra gresk- romersk mytologi. Noen forfattere som Homer har tekster som kan brukes, men mange av de mytiske fortellingene er som eventyr her hjemme. Fortellinger som er muntlige og dermed vil endres i mer eller mindre grad etterhvert som tiden går. *Iliaden* og *Odysséen* er verker som Endsjø beskriver og tar utgangspunkt i sin bok. Og det er hans oppsummeringer og konklusjoner jeg bruker underveis i mitt arbeid med greske- romerske tekster. Da mange myter er sammenfallende ble det dermed til at jeg tok et gresk utgangspunkt i den del av mytene. I romersk tekst har jeg lest utdrag av Vergil *Aeneiden* (6. 548 – 751) hvor underverdenen er beskrevet. I boken *Romersk Religion*¹⁰ er det tekstutdrag fra romerske skrifter, og det er her jeg har hentet en del av *Aeneiden* samt gravskrifter fra romerske graver noe som gir et grunnlag for dødstanken i romersk kultur. Vergil og Homer er to store skribenter som er inspirasjonskilder for mange senere litterære verker. Gresk – romersk kultur og religion har vært med på å forme og legge grunnlag for både senere litterære tekster og filosofiske tanker i vesteuropeisk tradisjon. Det er kun sammendrag og korte utdrag jeg har lest fra disse verkene.

---

¹⁰ Undheim, S. (2010)

1.3 Presentasjon av verk og forfatter

1.3.1 Harry Potter en karakter av J.K Rowling

I oppgaven skal jeg i hovedsak se på enkelthendelser i bøkene, men først vil jeg presentere forfatteren og bokserien, som hendelsene er hentet fra. Dette for å sette hendelsene og fenomenene jeg beskriver i riktig kontekst, samt at jeg kommer til å trekke inn linjer og forløp for å klargjøre rundt hendelser underveis i avhandlingen. Det er hovedkarakteren som det skal handle om, og hans nemesis Voldemort. Det er disse som i hovedsak står for oppstandelse i bokserien, men jeg skal også se på den andre typen oppstandelse som er nevnt, oppstandelsessteinen. Samt hvordan åndene eller spøkelsene kan sees i oppstandelses- sammenheng. Oppstandelsessteinen og spøkelsene har en litt annen karakter med sin tilbakekomst, eller fortsatt værende i verden i motsetning til sjelens tilbakekomst i beskrivelsen av Harry sin død i siste møte med Voldemort.

1.3.2 J.K. Rowling

Joanne Rowling er engelsk og oppvokst i et middelklasse miljø i England og senere Wales. Fra hun var liten likte hun å skrive og allerede som 11 åring hadde hun skrevet sin første roman. Etter universitetet i England studerte hun i Paris, og jobbet siden i Amnesty International. I dag har hun sine egne veldedighetsorganisasjoner og jobber i hovedsak gjennom sin organisasjon Volant mot flere andre blant annet Lumos hvor hun selv er både grunnlegger og president. Hovedfokus for de prosjektene hun støtter er barn og kvinner. Spesielt rettet mot enslige mødre, hun hadde det selv tøft som alenemor før hun fikk suksess med Harry Potter og dette er da et område som ligger nært hennes eget liv. Etter oppholdet i Paris ble hun gift og fikk et barn med en portugisisk mann. Etter kort tid ble de skilt og hun flyttet til Skottland, hvor hun etter hvert ble lærer. Samtidig som hun bygde opp Harry Potter universet via skriblerier og notater når ideene kom seilende inn. Hun giftet seg på nytt 2001 og har fått to barn i dette ekteskapet. Igjennom sine studier i utlandet og ikke minst hennes interesse for latin har vært grunnlaget for blant annet trylleformularene i Harry Potter serien. Når hun skulle utgi Harry Potter var forleggeren bekymret for at hun var kvinne så ville bokserien ikke appellere til unge gutter. Forleggeren ba henne legge til et navn og bruke initialer, derfor er hun i dag kjent som Joanne Kathleen Rowling. Ikke helt tilfeldig valgt navn, Kathleen er etter hennes bestemor.¹¹ Så når bøkene ble utgitt var de rettet mot gutter i slutten av barneårene, begynnelsen av tenårene. Publikumet som endte opp med å elske

---

¹¹Biografi om J.K Rowling <https://www.jkrowling.com/about/>

bøkene viste seg å være mye større og i dag figurerer Harry Potter bøkene som de mest solgte bøkene verden over. Både enkeltvis og sett samlet. Når en serien under ett ligger den som 5 mest solgte bok med 450 millioner solgte kopier.¹² Det er bare Koranen, Bibelen, Maos taler og Don Quijote som er solgt mer enn Harry Potter serien.¹³ Så J.K. Rowling har gått fra å være en fattig alenemor som slet med å få endene til å møtes til å bli en av verdens mest solgte forfattere.

1.3.3 Forfatterskap

Hovedtyngden av og de mest populære bøkene fra forfatterskapet er Harry Potter, men etter hun ble ferdig med serien har bygget ut Harry Potter universet med blant annet lærebøker satt i den magiske verden. Hun har også skrevet bøker rettet mot voksne. Hennes første roman *The Casual Vacancy* ble utgitt i 2015 og er solgt i 44 millioner eksemplarer. Hun har også utgitt krimbøker under pseudonymet Robert Galbraith, til å begynne med visste ikke publikum at det var Rowling som sto bak, men etter en tid ble dette offentlig kjent. Disse bøkene er nå oppgitt også på hennes offisielle hjemmeside. Filmserien *Fantastic Beast and Where to Find Them* er hun også en av manusforfatteren av, dette bygger på læreboken med samme navn i Harry Potter serien og filmatisering skal ende i fem deler i en det magiske universet mange år før Harry Potter blir født.¹⁴

1.3.4 Harry Potter en serie med syv bøker

Harry Potter serien er en av de mest populære ungdomsbøkene de siste årene. Vi følger Harry fra han mottar innkalling til Hogwarts, trollmannskolen for barn i Storbritannia. Hans møte med den magiske verden, vi følger Harry i gjennom utfordringer, ungdomstid og skolegang. Han finner snart ut at ikke bare er han en trollmann, han er også hovedfienden til Voldemort. En trollmann som har gått lenger enn noen annen i den magiske verden trodde var mulig for å holde seg udødelig. Voldemort nærer et hat for ikke- magiske, og halvblods – de som bare har en av foreldrene som trollmenn. Profetien som ble gitt til Dumbledore fra Sybill Trelawney (senere professor på Hogwarts) som sa at:

---

¹² Verdens mest solgte bøker <http://www.stylist.co.uk/books/the-all-time-most-popular-books-in-the-world-revealed>

¹³ Verdens mest solgte bøker <http://www.stylist.co.uk/books/the-all-time-most-popular-books-in-the-world-revealed>

¹⁴ Biografi om J.K Rowling <https://www.jkrowling.com/about/>

*The one with the power to vanquish the Dark Lord approaches ... born to those who have thrice defied him, born as the seventh month dies ... and the Dark Lord will mark him as his equal, but he will have the power the Dark Lord knows not ... and either must die at the hand of the other for neither can live while the other survives*¹⁵

Denne profetien som Voldemort bare får høre halvparten av, gjør at Voldemort prøver å ta livet av Harry Potter som barn, moren til Harry ofret seg for Harry ved å dø av trylleformularet som var ment for Harry. Idet Lily Potter, Harry sin mor kaster seg foran Harry og dør, kommer Voldemort mot den forsvarsløse ettåringen. Han kaster Avada Kadavra – et trylleformular for å drepe. Idet trylleformularet treffer Harry slår det tilbake, og så forsvinner Voldemort. Harry, nå foreldreløs blir plassert hos tanten sin med familie og Voldemort er borte, det tror i alle fall den magiske verden. Harry vokser opp uvitende om sitt opphav og har en oppvekst hvor han blir sterkt mislikt av fetter og onkel, tanten er heller ikke spesielt grei og han er et forsømt barn. Den sommeren han fyller 11 får han brev fra Hogwarts – skolen for magi og hekseri, og Harry får endelig vite at han en trollmann. Han begynner på Hogwarts og får vite at Voldemort ikke forsvant helt, Voldemort hadde levd videre på grunn av sjelesplittingen, noe som Harry ikke får vite om før mange år senere. Gjennom Harry sin skolegang kommer Voldemort tilbake i forskjellige skikkelser og Harry lærer mer om det onde i den magiske verden, om seg selv og til slutt hva som er hans skjebne. Han får nemlig ikke høre profetien før i bok 5 - *The Order of the Phoenix*. Fra begynnelsen av *Philosopher's Stone* den første boken til siste kapittel i *Deathly Hallows* som er den siste boken, blir det en gjentakelse om at det er kjærlighet som er det viktige, det var kjærlighet som reddet Harry som barn og det er kjærlighet og valgene Harry tar som gjør han annerledes enn Voldemort.

Gjennom bøkene har Harry to bestevenner, Hermione og Ron. De utfyller hverandre i personligheter, kunnskap og gjennom ungdomsalderen er det også en del komplikasjoner i forbindelse med kjærlighetsliv, men Rowling har også fått frem det sinne og den utenforståendheten som en del ungdom føler på i denne alderen. Vi følger Harry fra 11 års dagen frem til 18 års alderen, samt at første kapittel omhandler når Harry blir levert til tanten og onkelen sin og siste når han er med barna sine for å sende de til Hogwarts som neste generasjon med magikere. Hovedplotet i bøkene er som i de fleste andre fantasy og ungdomslitteratur, samt mye annen litteratur. Kampen mellom det gode og det onde. Et tema

---

¹⁵ Rowling J.K (2003) s. 741

som er universelt og har eksistert i litteraturen så lenge det har vært litteratur. I Harry Potter er det en ganske klar linje mellom det gode og det onde i begynnelsen, men etter hvert som serien utvikler seg blir det mer kompleks, hvem er egentlig ond? Hvem er egentlig god? Men til sist er det en ganske klar domsavsigelse i hvilken side de forskjellige karakterene hører til. Igjennom boken har spesielt Severus Snape blitt fremstilt som tilhenger av Voldemort, Harry er helt overbevist om at Severus Snape er en Death Eater. Først når Severus Snape er død får leseren og Harry vite sannheten, det er flere små parallell fortellinger og hint underveis i bøkene om både Snape og andre skikkelser og hendelser som får en annen betydning i siste bok. Da nøstes trådene opp og en får plutselig et nytt inntrykk av både karakterer og små plot som opptrer igjennom bøkene, handlinger og personlighetstrekk får forklaring.

Alle de syv bøkene følger relativt lik mal. Vi møter Harry Potter rundt bursdagen eller i begynnelsen av skoleåret, altså andre halvdel av sommerferien. Det er alltid en del som foregår i Privet Drive, gaten onkelen og tanten bor i. På mer eller mindre spektakulære måter kommer han seg fra hjemmet til Hogwarts, og allerede på toget til skolen – som går fra King's Cross Station via plattform 9 $\frac{3}{4}$ får vi noen frempek på hva som blir denne boken/ skoleårets høydepunkter. Harry som i stor grad er avsondert fra den magiske verden i sommerferien får oppdateringer både fra venner, det magiske samfunnet og ikke minst oppdateringer på fiendefronten – både om Draco Malfoy, en medstudent og rival og Voldemort. Siden følger bøkene skoleåret igjennom; Halloween, jul, påske, Quidditch- turneringer/ eller Triwizard Cup turnering og eksamensperioder som ofte kolliderer med Harry sine møter med Voldemort, før de igjen sitter på Hogwarts ekspress på vei hjem til en ny sommerferie. Harry er gjerne den ene på toget som gjerne skulle vært igjen på skolen for å slippe å besøke tanten og onkelen sin i ferien. For uansett hvor kjent og populær Harry er i den magiske verden, ja nesten til mer populær han er i den magiske verden, dess verre behandler onkelen han igjennom sommerferien.

Så hvem er denne Harry som har fanget en hel skare av barn, ungdom og voksne inn i sin litterære verden? Han er en foreldreløs gutt oppvokst i kottet under trappa til tanten og onkelen sin med avlagte for store klær og lite opplevelse av kjærlighet. I dette oppvekstmiljøet utvikler Harry en mangefasettert personlighet, han blir lett sint, han er som oftest der 'det skjer', han hopper fort til slutninger, han kommer fort til unnsetning – gjerne før han får tenkt på konsekvensene av handlingene sine og han innerste ønske er å møte foreldrene sine. Mange av personlighet trekkene vil jeg si er noe du kan finne hos mange

andre jevnaldrende. Etter hvert i bøkene kommer hormonene til sin rett og han handler ofte før han får tenkt seg opp. Han har mørkt hår, et lyn formet arr i pannen og runde briller. Sier en Harry Potter til en ungdom i dag er det Daniel Radcliff i Harry sin skikkelse, en skuespiller som har spilt Harry i alle filmene som nok er den vi assosierer utseendet med. Harry Potter er en figur de aller fleste i den vestlige verden har sett film, bilde eller tegning av.

1.3.5 J.K. Rowling sin religiøse tilknytning

Som bakgrunnsinformasjon vil jeg si litt om forfatteren sin tilknytning til religion. Det er her årsaken til at jeg i hovedsak skal se på kristne tekster. Forfatteren har selv sagt at hun er kristen.¹⁶ Uavhengig av hennes personlige tro vil et menneske oppvokst i Europa, som har fulgt normal skolegang og lest noen bøker blitt påvirket av Bibelens univers. Bøker som har funnet inspirasjon i Bibelen og har Bibelreferanser i seg er enormt mange. Den vesteuropeiske kulturtradisjon, normer og moralske regler har i stor grad vært styrt fra kirken og dermed har kristendommen påvirket de fleste mennesker som i dag bor i Europa i en eller annen form. J.K. Rowling tilhørte den Anglikanske kirke som barn, og i dag er hun medlem av Den Skotske Kirken.¹⁷ Etter siste bok ble utgitt sto hun åpent frem som kristen, og fortalte at hun hadde hentet inspirasjon fra kristne temaer da hun skrev Harry Potter. Det hun spesielt referer til er bruken av bibelsitater på gravsteiner og hvordan disse to sitatene på et vis oppsummerer hele bokserien, og hvor hun vil at den skal ende.¹⁸ Som barn gikk hun i kirken, og fortsatt er kristendommen og hennes tro en stor del av hennes liv. Hun har i media diskutert religion, men først i etterkant av at alle Harry Potter bøkene ble utgitt. I en artikkel fra samme høst som siste Harry Potter bok ble utgitt er hun sitert med:

The truth is that, like Graham Greene, my faith is sometimes that my faith will return.

It's something I struggle with a lot.

"On any given moment if you asked me if I believe in life after death, I think if you polled me regularly through the week, I think I would come down on the side of yes - that I do believe in life after death.

---

¹⁶ The Telegraph <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html>

¹⁷ https://hollowverse.com/j-k-rowling/#footnote_1_475

¹⁸ <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html>

"But it's something I wrestle with a lot. It preoccupies me a lot, and I think that's very obvious within the books."¹⁹

Etter at hun begynte å snakke om sin kristne tro, sier hun ikke bare at hun tror – hun diskuterer også hva hun tror. Trekker paralleller til andre forfattere som har hatt litteratur som har blitt påvirket av denne indre tros konflikten. Her må jeg påpeke at hun trekker referanse til Graham Greene, den samme forfatter som Svend Bjerg har skrevet en analyse av transfigurasjoner og som er min hovedbok i transfigurasjonsteori. Faktumet er at hun er religionsopptatt og litterært bredt skolert etter universitetsårene hvor klassisk litteratur var en av hennes hovedfelt.²⁰

2 Teorier og metode

Jeg skal kort gå igjennom hvilke teorier og metoder jeg legger til grunn for min analyse av Harry Potter og religiøs oppstandelse. Her vil jeg se på transfigurasjonsteori, før jeg tar for meg intertekstualitet, men først skal jeg se på sjangeren og det litterære landskapet Harry Potter serien opptre i.

Harry Potter er i hovedsak en fantasy serie rettet mot ungdom, jeg vil se på både sjangeren og litt på utbredelsen. Harry Potter universet er i dag en kjent verden i populærkulturen og sensommeren 2017 har også Primark, en britisk billigkjede åpnet en avdeling hvor de bare selger klær, interiør og andre duppeditter med Harry Potter tema.²¹ Det arrangeres Harry Potter uker på norske skoler, og det er ikke bare en lærer som går rundt med et par Harry Potter sokker. Harry Potter er i stor grad en litterær verden som er godt kjent for både skolebarn og voksne. Harry Potter er i hovedsak en barn/ ungdomsserie i fantasy – sjangeren. Fantasy er en sjanger hvor «Den verden som skildres i en high fantasy- roman, er en avsondert og oppdiktet verden der merkelige overnaturlige hendelser er mulig. Ofte lånes det

---

¹⁹ <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html>

²⁰ <https://www.jkrowling.com/about/>

²¹ <https://londonist.com/london/videos/harry-potter-has-taken-over-primark-on-oxford-street>

motiver fra tidligere historiske epoker, særlig middelalderen, ofte opptrer det riddere, hekser, trollmenn, drager og andre mystiske vesener.»²²

Fantasy som sjanger begynte i stor grad med Ringenes Herre og Narnia- seriene,²³ men ble for alvor en bred sjanger utover 80- tallet. Og i dag er mange av de mest populære ungdomsbøkene nettopp bøker innenfor fantasy sjangeren. Over halvparten av de mest populære bøkene i 2013 er bøker i fantasy- sjangeren.²⁴ Bøker i denne sjangeren klarer i stor grad å fenge guttene også, Percy Jackson- serien og de andre seriene fra forfatteren Rick Riordan er bøker som i stor grad har funnet karakterer og inspirasjon fra religion. I disse bøkene finner en et stort referansespekter fra mytisk religion.²⁵ I de klassiske fantasy- bøkene som Narnia og Ringenes Herre er det spekket med Bibel – innflytelse og det er skrevet mange analyser av disse bøkene.

2.1 Litteraturteori

2.1.1 Transfigurasjon

Transfigurasjon er sterkt knyttet opp til Jesu forandring og hvordan han viser seg som den oppstandne på berget som skrevet i Evangeliet etter Markus 9, 2- 10:

² Seks dager senere tok Jesus med seg Peter, Jakob og Johannes og førte dem opp på et høyt fjell, hvor de var alene. Der ble han forvandlet for øynene på dem,³ og klærne hans ble så skinnende hvite at ingen som bleker klær her på jorden, kan få dem så hvite. ⁴ Elia viste seg for dem sammen med Moses, og de snakket med Jesus.⁵ Da tok Peter til orde og sa til Jesus: «Rabbi, det er godt at vi er her. La oss bygge tre hytter, en til deg, en til Moses og en til Elia.» ⁶ Han visste ikke hva han skulle si, for de ble grepet av stor frykt. ⁷ Da kom det en sky og skygget over dem, og det lød en røst fra skyen: «Dette er min Sønn, den elskede. Hør ham!» ⁸ Og med ett, da de så seg omkring, så de ingen annen enn Jesus; bare han var hos dem.

⁹ På veien ned fra fjellet påla han dem at de ikke skulle fortelle noen hva de hadde

---

²² Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 62

²³ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 62

²⁴ <https://www.nrk.no/kultur/bok/25-lesetips-for-de-over-12-1.11391751>

²⁵ Om Rick Riordan <http://rickriordan.com/>

sett, før Menneskesønnen var stått opp fra de døde.¹⁰ De tok til seg dette ordet, og de diskuterte seg imellom hva det er å stå opp fra de døde.²⁶

Transfigurasjon blir på norsk beskrevet som forandring til annen skikkelse.²⁷ Den engelske ordforklaringen er «A complete change of form or appearance into a more beautiful or spiritual state»²⁸. Bjerg beskriver Kristus transfigurasjonen på denne måten: «Men med Kristus sker der noget nyt, for nu lever Kristus i os.»²⁹ Transfigurasjon som sett i Jesu oppstandelse gjør noe med hele fortellingen akkurat slik leseren også vil transfigureres underveis i livet. Både religiøs og ikke religiøs litteratur samt andre kulturelle påvirkere kan være med på å forandre mottakeren.³⁰

Transfigurasjon som teori er beskrevet av Svend Bjerg i boken *Litteratur og teologi. Transfigurasjoner – omkring Graham Greene*. Tar han for seg hvordan transfigurasjoner kan sees og teorier i dette feltet. Han påpeker at ikke alle elementer som kan minne om Kristusfortellingen er transfigurasjoner, han mener at «forekommer en transfigurasjon kun, når man klart kan efterspore en underliggende Jesus – historie.»³¹ Transfigurasjoner er ikke ved enhver plass en kan finne noen form for likhet i fortellingen, men der en kan finne flere sammenlignbare trekk, igjennom mer enn et bilde. Bare for at noen blir hengt på et kors er det ikke nødvendigvis en kristustransfigurasjon. Svend Bjerg sier at transfigurasjonsteori setter lys på tre viktige elementer av «teologiske facesetter af religiøst beriget litteratur.»³² Det tredelte synet han presenterer er at transfigurasjoner er elementer av:

1. Kristendommen som en ide som er i forandring i litteratur.

---

²⁶ Bibelen, Evangeliet etter Markus 9, 2-10

²⁷ Snl Transfigurasjon <https://snl.no/transfigurasjon>

²⁸ Oxford Dictionary <https://en.oxforddictionaries.com/definition/transfiguration>

²⁹ Bjerg, S. (1988) s. 34

³⁰ Bjerg, S. (1988) s. 38

³¹ Bjerg, S. (1988) s. 36

³² Bjerg, S. (1988) s. 37

2. Transfigurasjon deler ikke opp virkeligheten i religiøs og verdslig verden.
Transfigurasjon gjør slik at disse to verdene sammenbindes og skaper en ny litterær fortelling.
3. I hovedsak er det snakk om transfigurasjoner, altså kan det være flere forskjellige elementer i en tekst som til sammen i teksten gjør at en finner samspillet mellom litteratur og kristendom.³³

Hvordan Kristusfortellingen og andre kristne grunnfortellinger kommer til syne i litteratur analyseres dermed med bakgrunn i flere elementer. Han løfter frem at det er viktig å lese god litteratur for «For en stund, den tid det tager at læse, er man en anden og efter læsningen bliver man ved at være lidt annerledes. Det personlige mønster forskydes, noget nyt er kommet til.»³⁴ Her argumenterer han både for at en skal lese og at det foregår en transfigurasjon i leseren etter lest tekst. Leseren forandres litt av det han har lest. Nettopp det at en tar til seg litteratur som en har lest, vil gjøre at en forfatter ikke vil være upåvirket av de litterære verkene han har hørt eller lest igjennom livet. Bøkene en har hatt befatning med tidligere er dermed et grunnlag for det en skriver og har av ideer.

Jeg vil bruke transfigurasjonsteori, da dette er en teori om forandring av skikkelse. Min første inngangsport til temaet oppstandelse og Harry Potter var først tanken om hvordan Jesus kom til syne i Harry Potter. Det var hendelsen hvor Harry går Voldemort for å dø, og etter en samtale velger å komme tilbake til den magiske verdenen som først fikk meg interessert i temaet. I tekster som omhandler Jesu oppstandelse er det mange litterære analyser som bruker transfigurasjonsteori og dette ble dermed en av mine analysegrunnlag. Dermed ble det naturlig å bruke transfigurasjonsteori.

Som en digresjon i forhold til transfigurasjon i Harry Potter er transfigurasjon et eget skolefag hvor elevene ved Hogwarts lærer å omdanne ting og mennesker, allerede i Philosophers Stone blir det gjort en introduksjon av faget «she changed her desk into a pig and back again.»³⁵ Senere i bokserien er dette å kunne forandre form på et objekt eller på seg selv en viktig del av fortellingen. Flere nøkkelskikkelser kan transfigurere seg selv inn til dyr, og dette gjør at i lange perioder er det ingen som vet at enkelte av dyrene som figurere egentlig er trollmenn.

---

³³ Bjerg, S. (1988) s. 37

³⁴ Bjerg, S. (1988) s. 38

³⁵ Rowling, J.K. 1998 s. 100

Sirius, Harry sin gudfar som også er den som får Harry til å spørre omkring døden er en av de mange karakterene i boken som kan forandre seg ved hjelp av et trylleformular. Dermed vil for mange av dagens unge transfigurasjon være et ord en forbinder med Harry Potter og ikke med Jesu oppstandelse.

2.1.2 Intertekstualitet

I *Litteraturvitenskapelig leksikon* blir intertekstualitet beskrevet som «alle tenkelige forbindelser mellom tekster (likheter, forskjeller, forskyvninger, forutsetninger osv.) Til tross for at det er umulig å kartlegge alle disse relasjonene, utgjør de en avgjørende forutsetning for språklig meningsdannelse.»³⁶ Feltet som omhandler intertekstualitet har vært gjenstand for teoretisk diskusjon. Julia Kristeva har diskutert Mikhail Bahktin sine teorier og ideer rundt intertekstualitet. Hovedpoengene deres er at skjønnlitteratur ikke bare blir påvirket av annen skjønnlitteratur, men også av andre samfunnsmessige diskurser, offentlige dokument og tiden teksten blir lest i. Det blir av noen innenfor dette feltet delt inn i «tre typer intertekstualitet: 1) innen et enkelt verk; 2) relasjoner til andre litterære tekster; 3) intertekstualitet i dets opprinnelige betydning, som forbindelser mellom litterære tekster og verden.»³⁷

Den franske litteraturkritikeren Gerard Genette beskriver intertekstualitet slik «a relation of co-presence between two or more texts, that is to say, identically and most often, by the literal presence of one text within another.»³⁸ Han har en litt annen innfallsport til begrepet intertekstualitet i forhold til Kristeva og Bakhtin, han begrenser bruken av intertekstualitet som han mener er en av fem typer som kommer inn under transtekstualitet.³⁹ Transtekstualitet som hovedparaply er Genette sin deling av hvordan en kan se på tekstforbindelser. Han har delt opp tekst forbindelser – transtekstualitet i fem:

1. Intertekstualitet
2. Paratekstualitet
3. Metatekstualitet
4. Hypertekstualitet

---

³⁶ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 100

³⁷ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 100

³⁸ Genette, G. (1997) s. xviii

³⁹ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 100

5. Arketekstualitet ⁴⁰

Jeg går ikke igjennom alle, men ser kort på de som jeg mener i størst grad er relevante for oppgaven. Først er det begrepet intertekstualitet, et begrep som av Genette blir brukt på en snevrere måte enn av Kristeva. «Mens intertekstualitet for Kristeva betegner et generelt vilkår for all språklig meningsdanning, bruker Genette begrepet tekstanalytisk om direkte tilknytning mellom tekster (allusjoner, sitater, plagiat).»⁴¹ Ved at han samler intertekstualitet inn under et annet begrep for så å dele dette opp igjen snevrer han hvordan intertekstualitet kan forstås. Igjennom skoleløpet er det kanskje dette som er det mest kjente for skoleelevene og teksttolkning, det å finne referansene som teksten kan ha hentet inspirasjon fra, hva kan de sammenligne med. I store deler av skoletiden er det i hovedsak eksplisitte allusjoner vi leter etter, men når en leser litteratur med litt andre briller på vil en kunne finne mange skjulte referanser i teksten som ikke nødvendigvis er tenkt som en eksplisitt referanse til annen litteratur fra forfatteren sin side. Når jeg skal se på intertekstualitet i de fortellingene og litteraturen jeg har sett på er det i både Genette sin betegnelse, men også Kristeva sin. Ved å se på og bruke spennet i de to sin forståelse av intertekstualitet kan en få en bredere tekstforståelse i tekstanalysen.

2.2 Oppstandelser

I UIO sin ordbok betyr selve ordet betyr å stå opp for de døde eller at det er oppstått forvirring, ståhei.⁴² Det å stå opp fra de døde eller komme tilbake fra dødsrike er et grep som er mye brukt i mytologisk litteratur. Vi har den norrøne historien om Balder som kan få komme tilbake til denne verden hvis bare alle gråter for han.⁴³ I gresk litteratur finner vi Homers Odyssevs som på vei hjem til Ithaka er innom dødsriket,⁴⁴ og i gresk- romerske

---

⁴⁰ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 233

⁴¹ Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U 2015 s. 233

⁴² UIO ordbok, oppstandelse

http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=+oppstandelse&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge

⁴³ SNL om Balder <https://snl.no/Balder>

⁴⁴ SNL om Odysseen <https://snl.no/Odysseen>

gudefortellinger er det stadige forhandlinger med Hades – dødsrikets hersker.⁴⁵ Oppstandelse er hele grunnlaget for kristendommen, hvis ikke Jesus hadde stått opp igjen, hadde det heller ikke eksistert noen kristendom. Oppstandelsen er selve kjernen i kristendommen, og det er dermed et stort historisk og nåtidig forskningsfelt på dette område. Både når det kommer til det teologiske, men også det litterære. I dag når vi tenker på oppstandelse er det for mange av oss nettopp Jesu oppstandelse vi tenker på, ikke alle de mytiske fortellingene og klassiske verkene om interaksjon med dødsriket. Oppstandelse som fenomen er i dag i vår kulturhistoriske kontekst her i vest- europa knyttet sammen med kristendommen.

Nå skal jeg se på forskjellige oppstandelser både i Harry Potter- universet og i religiøst landskap. Jeg har valgt å i hovedsak se på Jesus oppstandelse, da dette er for meg og de fleste som lever i den samme kulturhistoriske kontekst vil forbinde med oppstandelse. Deretter vil jeg se på oppstandelsestenkning i gresk- romersk religion/ kultur. Til sist skal jeg se om jeg finner noe transfigurasjon eller intertekstualitet mellom det som kan sees på som oppstandelsestanker rundt død i Harry Potter universet. For så å knytte de opp mot hverandre, se på likheter og ulikheter og hvordan det eventuelt er noen sammenheng.

Etter hvert i mitt arbeid med oppstandelser var det en ting som ble mer og mer tydelig. Det å skulle skrive og analysere omkring oppstandelser er så sterkt knyttet opp til død, at dette var et tema jeg måtte ha med i min utredelse rundt oppstandelsestekster. Dermed har jeg med noen innspill rundt døden underveis i oppgaven, som en konsekvens av å kunne vende tilbake fra døden er en også avhengig av å dø. Selv om det i gresk mytologi også finnes fortellinger hvor minst en figur er gjort udødelig før han hadde dødd. Ved å se kort på de tanker forskjellige religioner har rundt det å dø og det som venter en etter livet belyser en viktig side av oppstandelsestenkning. Underveis i min redegjørelse over hendelser i Harry Potter kom jeg og frem til at mye av det jeg omtaler er knyttet til hvordan døde blir fremstilt i Harry Potter. Måten de forandres på, annet enn å bli borte er et emne hvor det er mange andre alternativer enn det vanlige død = bli borte.

2.2.1 Oppstandelse i gresk- romersk religion

Som en annen vinkling i forhold til sjel og oppstandelse har jeg valgt å se på gresk- romersk religion. Grunnen til at jeg velger å se på den greske religionen og den romerske religionen under ett er at de har mange likhetstrekk, fortellinger og er påvirket av hverandre. En annen

---

⁴⁵ SNL Hades <https://snl.no/Hades>

årsak til at jeg velger akkurat disse religionene er at det i Harry Potter serien er brukt latin som bakgrunn for trylleformularer.⁴⁶ Rowling er klassisk utdannet og gresk- romersk religion er også en del av vår kulturarv. Så tankegods og ideer herfra vil være gjeldende både i den kristne kulturkonteksten og i vestlig forankret litteratur. Jeg vurderte en periode å se på ayurvedisk eller annen asiatisk religion, men for å få et bedre bilde av hva hvilke intertekstualitet vi kan forvente å finne om oppstandelse i Harry Potter serien, er det også viktig å ha bakgrunnsmaterialer i noe en kan forvente å finne sammenhenger med. Dermed blir det naturlig å velge en religion som er knyttet til Europa og de kulturelle referanserammene Rowling har sin utdannelse og erfaring fra. Jeg synes nettopp disse religionene er interessante ta for seg i et kulturhistorisk perspektiv.

Når det kommer til gresk- romersk religion og jødisk tankegang så er ikke oppstandelse det som er omtalt mest i den litteraturen jeg har lest, men etterlivet og udødelighet er vidt diskutert av blant annet Endsjø. På jødiske graver var det en vanlig inskripsjon «Be of good courage. No one is immortal.»⁴⁷ Jeg tenker at en kan sette opp oppstandelse i forbindelse med udødelighet. Når en ser på spøkelsene i Harry Potter er ikke disse oppstandne slik som oppstandelse blir beskrevet i Bibelen, men allikevel er det sjeler som ikke er forsvunnet. En kan kanskje heller regne de som ikke- døde eller udødelige?

I gresk romersk religion finnes et mylder av guder og det er et klart skille mellom uovervinneligheten til gudene og de forgjengelige dødelige. I den greske religionen finnes tanken om oppstandelsen og i Endsjø sin artikkel *Immortal Bodies, before Christ: Bodily Continuity in Ancient Greece and 1 Corinthians* ser han på hvordan Jesu oppstandelse kan sees i sammenheng med gresk oppstandelse. Denne artikkelen er også et av mine utgangspunkt for å se på oppstandelse i gresk religion. I gresk mytologi er det flere oppstandelser, både av kropp og sjel. Først et lite blick på kroppslig oppstandelse, både Akilles og Memnon er født dødelige. Akilles har gudsmor og dødelig far. Når han dør henter moren hans han og får han tilbake til livet. Memnon dør ved Troja, blir hentet og blir brakt tilbake til livet som udødelig.⁴⁸ Felles for de som blir gjort udødelige av gudene er at de blir

---

⁴⁶ Biografi om J.K Rowling <https://www.jkrowling.com/about/>

⁴⁷ Endsjø, D.Ø. (2009) s. 122

⁴⁸ Endsjø, D.Ø. (2008) s. 7 og 8

tatt vekk til et avsidesliggende sted langt borte fra der de døde for å komme tilbake til livet og leve evig.

Så hvordan så romerne på døden, her er det et bredt spekter av syn og i romerske skrifter kommer det til syne flere synspunkt:

Seneca sammenligner med det som var før man ble født: «For er det egentlig noen forskjell mellom å opphøre å være eller aldri å begynne med det, når virkningen av begge tilstander er å ikke være?» Hos Cicero, derimot, har livet på jorden betydning for tilværelsen etter døden. Pietas, ikke bare ovenfor gudene, men også ovenfor slekten og fedrelandet, er den fremste av dydene. Også i Vergils underverden må vi alle «børe vår skjebne særlig i døden».⁴⁹

Her er det som i mange religioner hvordan du handler i livet som er rettleidende for hva som skjer med deg i etterlivet. Sjelens vandring videre er dermed avhengig av handlingen i denne verden. Der hvor det er enkelt individer som kommer tilbake fra de døde er dette i forbindelse med guder som hjelper individet. Og da er det ikke bare et tilfeldig menneske som blir hjulpet til et videre liv, det er mennesker (menn) som har gjort noe eller er i seg selv ekstraordinære.

Grekerne har et syn på sjelen som noe som er mindre viktig enn selve kroppen, og i Iliaden beskrives hva som skjer med kroppen og sjelen. «Flesh mattered to the Greeks. The very first lines of the *Iliad* describe how the wrath of Achilles has ‘‘made the warriors themselves the prey for dog and birds of all kinds’ ‘while only ‘‘the *souls* of these valiant warriors’’ go to Hades. »⁵⁰ Dermed hadde de et ganske annet syn på det kroppslige kontra det sjelelige når en sammenligner med hvordan sjelen ble mer og mer gjeldene som det viktige i Europa. Denne kroppstanken blir vist i flere deler av gresk- romersk religion, men Endsjø skriver i boken *Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity* at det ikke bare er den kroppslige tanken som eksisterer og det er heller ikke slik at det kun er den jødiske religionen som har tanker om at det er sjelen som skal gå videre og er viktig fra denne tiden. Jesu oppstandelse i Bibelen kan sees med tilknytninger både til greske kulturtradisjoner og jødisk tankegang. Legemet var viktig for grekerne, det var sjelen også, men uten et fungerende legeme så var en ingenting.⁵¹ I gresk- romersk religionshistorie er det flere som har blitt udødelige, selve døden

---

⁴⁹ Undheim, S. (2010) s. 223

⁵⁰ Endsjø, D.Ø. (2009) s. 1

⁵¹ Endsjø, D Ø. (2009) s. 21

er i bakgrunnen og måtene de har dødd på er forskjellige. Figurer som Polydeuces døde ikke engang før han ble gjort udødelig.⁵² I fortellingene er det i stor grad kroppen som blir gjort evig.

I og med at Endsjø igjennom boken sin *Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity* sammenligner og trekker paralleller til jødisk tanker om etterlivet synes jeg det er relevant å ha med en liten oppklaring rundt dette. Disse to tankesettene er i stor grad bakgrunns materialet for Jesu oppstandelse og hvordan oppstandelsen blir forklart i det nye testamentet. Jødisk tankegang var ikke ensartet i denne tiden, det var et mylder av retninger. Selv om de hadde forskjellige meninger og tanker, så er det allikevel en del fellestrekk i den jødiske religion. Forskere som har jobbet med å finne ut av hva jødene på denne tiden mente om oppstandelse finner svært få bevis og lite grunnlag for å kunne si noe bastant i dette henseende. Og det er et helt forskningsfelt omkring dette emnet. Allikevel er det interessant å se på noen av tankene omkring emnet. Oppstandelsen som er beskrevet i Abrahams testament omtaler hva erkeengelen sa hva som kom til å skje med ham til Abraham «be taken up to the heavens, but your body shall remain on earth, until seven thousand aeons are fulfilled, for then all flesh shall arise.»⁵³ Her er det snakk om at kroppen står opp igjen en god stund etter at han dør. I de tidlige jødiske tekster finnes det flere spor av hvordan de så på oppstandelse og livet etter døden. Det er ingen ensrettet tanke eller en ide som kan sies er gjeldene for jødene på denne tiden. Akkurat som at det i gresk- romersk religion også er mange fortellinger om hva og hvordan sjel, kropp eller begge deler enten står opp eller lever videre.

2.2.2 Oppstandelsesteologi i kristendommen

I Daniel 12 står det beskrevet hvordan endetiden skal komme. Her har vi en beskrivelse av oppstandelse i forbindelse med domens dag.

Og mange av dem
som sover i jorden,
skal våkne opp,
noen til evig liv,

---

⁵² Endsjø, D.Ø. (2009) s. 65

⁵³ Endsjø, D.Ø. (2009) s. 125

andre til skam og evig avsky.⁵⁴

I dette verset finner vi en av de få beskrivelsene av oppstandelse i Bibelen. Oppstandelse i kristen tradisjon er i hovedsak knyttet til endetiden. Til dommedag, og da er det ikke menneske som skal stå opp for å leve i den samme verden som tidligere, det er for å få dom for sitt liv før de går videre til neste sfære. Dette har felles med jødiske oppstandelsestanker og når en ser på det historiske landskapet rundt Jesu oppstandelse kan en finne flere fortellinger og forestillinger omkring oppstandelse. I Daniel er det altså oppstandelses tanken rundt hva som skal skje når dommedag kommer som blir beskrevet. Hvordan mennesket dør, mens sjelen venter på dommens dag. Dette er en oppstandelses tanke som i denne teksten er ment å omhandle alle mennesker. Det å gjenoppstå er dermed sett på som noe allment, men når sjelen skal få sin dom er det ikke i den verdenen som mennesket opprinnelig levde i, men i en annen virkelighet hvor alle mennesker møtes for en siste avgjørelse. Jøder og kristne har et forskjellig syn på dette med dommedag, om mennesket venter på dommedag eller om de får dommen rett etter døden er en kilde til teologisk diskusjon.⁵⁵

Etter hvert som jeg har lest mer og mer er dette med oppstandelse og død som så mange andre temaer innenfor en religion. Det er ikke lett å bli helt enige om hva som er korrekt. Innenfor kristendom er det ikke bare Jesu oppstandelse som blir omtalt, men også sjelens oppstandelse ved dommedag. Diskusjonen i forbindelse med dette er da hva som skjer og hvor sjelen oppholder seg i påvente av dommedag. «Sjelens udødelighet er altså, kunne vi si, uavhengig av frelsen. Den er meget mer uttrykket for den art av liv som Gud ved skapelsen gav mennesket, altså at mennesket er skapt i Guds bilde, at dets liv er *åndsliv*, som *metafysisk* sett aldri kan utslettes, og som *moralsk* sett aldri kan unndra seg ansvaret for sitt liv.»⁵⁶ Denne diskursen skal jeg ikke utdype, men som referansepunkt til oppstandelser som er knyttet til andre enn Jesu oppstandelse er det greit å se kort på hva som er av tanker rundt oppstandelser innenfor de kristnes synspunkt. I Endsjø sin bok om gresk oppstandelsestro blir synet bak og påvirkningene som var i samfunnet på tiden rundt Jesus liv som er i søkelyset. Hvordan andre oppstandelser opptrer og i hvilken tilknytning til kultur og religion oppstandelses- ideen hadde. Det var da som nå, slik at en ikke levde i et kulturelt vakuum uten påvirkning fra

---

⁵⁴ Bibelen Dan. 12,2

⁵⁵ SNL om dommedag <https://snl.no/dommedag>

⁵⁶ Halleby, O. (1940) s. 24

utenforstående trosretninger og kulturbakgrunner. Dermed kan en også i Jesu oppstandelse finne sammenhenger og intertekstuelle referanser til andre pre- kristne tekster.

Den oppstandelsen som for meg og jeg antar de fleste andre i vår kulturkontekst er selve oppstandelsen: Det er Jesus sin oppstandelse. Som det står i apostoliske trosbekjennelsen og som er kjernen i hele den kristne tro er Jesus sin tilbakekomst fra døden.

korsfestet, død og begravet,
fór ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag,
fór opp til himmelen,⁵⁷

Når jeg nå skal se på Jesu oppstandelse er det hele fortellingen fra før han blir hengt på korset til etter gjenoppstandelsen jeg skal fokusere på. I skriftene som omhandler dette er det et par ting jeg vil fokusere på. I og med at dette er allment kjent stoff vil jeg ikke gjenfortelle i like stor detalj som hendelser fra Harry Potter universet. Jesus, som igjennom evangeliene og det nye testamentet sitt liv og gjerninger er et gedigent forskningsfelt. Hvordan en tolker gjerninger og lignelser, handlinger og hvilke tanker Jesus har hatt er et uuttømmelig emne. Jeg skal se kort på noen påstander som omhandler hvem han var og hvordan han handlet. I fra Hans Kvalbein sin bok *Jesus – Hva ville han? Hvem var han?* Tar jeg utgangspunkt i noen punkter som kan beskrive Jesus og oppstandelsen.

Det er noen temaer jeg har valgt meg ut: Jesus som opprører, Jesus som en kjemper for det gode. Hans vei til og på korset, og så klart selve oppstandelsen.

Jesus blir i samtiden sett på som et uromoment, han spør religiøse ledere spørsmål, han snakker for utsatte grupper sin sak. Det er ikke bare religiøse ledere som lar seg provosere, og til sist blir han dømt av Pontius Pilates til døden etter ønske av folkemengden som ble overtalt av sine religiøse ledere. Å stille spørsmål som utfordrer tradisjoner og kulturell tanke og handlemåte var like lite populært da som det er i enkelte samfunnsdeler i dag. Han holder hele tiden seg til det han mener er rett, selv om det nødvendigvis ikke er det som blir frontet som det riktige fra samfunnseliten på den tiden. Han kjemper for det han mener er gode, det rette, men er en opprører i forhold til datidens samfunn og religiøse ledere.

---

⁵⁷ Trosbekjennelsen <https://kirken.no/nb-NO/kristen-tro/kristen-tro/trosbekjennelser/>

Allerede lenge før korsfestelsen snakker Jesus om sin egen død og i Mark 9, 31 står det «for han var opptatt med å undervise disiplene sine. Og han sa til dem: «Menneskesønnen blir overgitt i menneskers hender, og de skal slå ham i hjel, og tre dager etter sin død skal han stå opp.»⁵⁸ Dette er en erkjennelse han sier, som disiplene ikke skjønner- Han vet at han kommer til å bli drept, allikevel velger han å møte opp i Jerusalem, han fremsier hvem som kommer til å forråde seg og hva som vil skje. Disiplene nekter å tro på han, og handler akkurat som han har forutsett. Han rømmer ikke, men møter sin skjebne på tross av eller kanskje på grunn av sitt fremsyn.

Som det var vanlig på denne tiden så bar den dømte selv korset på vei til retterstedet, men Jesus bar ikke selv korset oppover til Golgata, en mann Simen blir beordret til å bære det for han. Rett før han dør, hengende på korset roper han ut «*Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg*»⁵⁹ Han blir siden tatt ned fra korset og gravlagt, jødene ber romerne skynde seg med å ta han ned fra korset – for det skal ikke henge noen oppe når de går inn i sabbaten. Han blir gravlagt i en tom grav, graven blir stengt. Dette er fredag ettermiddag, søndag morgen står graven tom og Jesus er forsvunnet. Jesu oppstandelse er selve kjernen og bekreftelsen på Jesus i kristen tro. Hvordan de fant ut at graven var tom og hvordan Jesus viser seg har forskjeller i de fire evangeliene, akkurat som de fleste andre historier i evangeliene. Det er i denne sammenheng ikke så interessant, det er selve fenomenet oppstandelse jeg skal se på. Og uavhengig av beskrivelsene i de fire evangeliene stadfester de det samme faktum, en mann som var død, forsvant og kom tilbake på en visitt som levende før han ble gjenforent med sin far.

2.3 Operasjonalisering av teoriene.

I min analyse av hvordan religiøse tekster kan være underliggende i Harry Potter bøkene, vil jeg i hovedsak se på ideer og tanker rundt oppstandelser i religiøs litteratur. Jeg behandler ikke tekstene med tanke på selve oppbygningen eller andre rene litterære kjennemerker, men prøver å finne ut av hva som er ideene som ligger til grunn i de religiøse tekstene før jeg prøver å finne ut av hva som finnes av oppstandelse tankegang i Harry Potter- serien. I analysen av Harry Potter tekstene vil jeg bruke teoriene om intertekstualitet og transfigurasjonsteori. Det er noen klare trekk innenfor intertekstualitet slik som allusjoner som

---

⁵⁸ Bibelen Mark 9,31

⁵⁹ Evangeliene bla. Matt 27,46

kommer til syne i teksten. Det er også ett tilfelle av bibelsitat i Harry Potter som jeg skal analysere. Intertekstualitet er også min bakgrunns teori for å finne de mer skjulte forbindelsene. Transfigurasjonsteori er også relevant med tanke på alle hendelsene i bøkene hvor døde kommuniserer med levende i en annen form enn den originale kroppen. Disse to teoriene er mye brukt i arbeid med religiøs og annen litterær tekstanalyse, og jeg vil forsøke å bruke disse for å se om det er elementer fra gresk- romersk og kristne tekster som er speilet i Harry Potter bøkene sin handling og ideer rundt død og oppstandelse. Jeg vil trekke inn de forskjellige teoriaspektene underveis i analysen der jeg finner det relevant, det er ikke alle hendelser det er hensiktsmessig å bruke begge metoder på. Det er gjerne fortellinger og hendelser som har klare elementer fra en av teoriene og da vil den mest nærliggende teorien brukes som utgangspunkt. Før analysen kan begynne vil jeg presentere de hendelser og hovedplot som tar for seg oppstandelse i en eller annen form. Det er et vidt spekter av hendelser, men disse er alle tilknyttet det å dø, sjelens forandringer og tilbakekomst av enten kropp, sjel eller begge deler. Først og fremst har jeg valgt tekstene på bakgrunn av sammenheng med død og oppstandelse – og det er ikke alle disse hendelsene som vil analyseres i stor grad da enkelte av disse har få elementer av intertekstualitet eller transfigurasjoner i seg. Disse fragmentene fra Harry Potter universet er likevel relevante da de sier noe om hvordan Harry og andre i dette universet omgås med døde på.

3 Tekstutvalg fra Harry Potter bøkene

Her vil jeg se på tekster i Harry Potter samt se på hvilke ideer som blir presentert rundt døden og oppstandelse. I hovedsak er det sammendrag av tekster og enkelte spesifikke sitater jeg bruker, grunnen til at det er sammendrag fra tekster er at det er noen hendelser som strekker seg over lang tid. Det er heller ikke en ren tekst mot tekstanalyse jeg skal foreta, og dermed er det essensen i de forskjellige fortellingene i Harry Potter som jeg mener er mest interessant.

Hvis en tenker seg at oppstandelse er mennesker som kommer tilbake fra de døde er det flere episoder og fenomener av dette i Harry Potter serien. Det er to fenomen som omhandler døde som interagerer med de levende uten å ha stått opp. Det ene er spøkelser, noe Harry en periode hadde et håp om at hans gudfar som døde blir, Harry oppsøke Nearly Headless Nick i kapittel 38 *The Second War Begins* i *The Order of the Phoenix*, for å høre hvordan noen kan bli spøkelser. Harry øyner et håp om å ikke miste gudfaren sin Sirius for alltid. Han får vite at

det det bare er trollmenn som kan la det bli igjen et avtrykk av trollmannen i denne verden. I denne samtalen forteller Nick om døden:

‘He will not come back,’ repeated Nick. ‘He will have gone ... gone on.’

‘What do you mean, «gone on»? said Harry quickly. ‘Gone on where? Listen what happens when you die, anyway? Where do you go? Why doesn’t everyone come back? Why isn’t this place full of ghost? Why - ?’

‘I cannot answer,’

‘You’re dead aren’t you?’ said Harry exasperatedly. ‘Who can answer better than you?’

‘I was afraid of death,’ said Nick softly. ‘I chose to remain behind. I sometimes wonder whether I oughtn’t to have ... well, that is neither here or there ... in fact, *I* am neither here nor there ...’ He gave a small sad chuckle. ‘I know nothing of the secrets of death, Harry, for I chose my feeble imitation of life instead.’⁶⁰

Sirius sin død er Harry sitt første møte med død i nære relasjoner i ungdomstiden, siden skal det bli mange flere. Det er annerledes enn foreldrene hans, foreldrene døde før Harry var så stor at han hadde noen erindring av de. Sirius sin død kom brått og Harry klandrer i tillegg seg selv for hans bortgang. Han føler at smerten oppleves dobbel når han skjønner at Sirius ikke vil komme tilbake som et spøkelse.⁶¹ Slik jeg ser det er akkurat denne samtalen i stor grad viktig i forhold til Harry sitt eget møte med døden som kommer senere i serien. Her får Harry vite av Nearly Headless Nick at det å gå videre, det å ikke være et spøkelse er et valg. Som trollmann har en dermed et valg om å bli igjen, i noe Nearly Headless Nick beskriver som en blek imitasjon av livet og gir uttrykk for at denne tilstanden ikke er noe å trakte etter. Døden beskrives som noe som må møtes, og Nick beskriver seg selv som for feig til å møte døden. Dette er en god parallell med hvordan døden blir beskrevet i eventyret om de tre brødrene i boken *The Deathly Hallows*. Rowling beskriver dermed forskjellige fenomener som for eksempel døden likt igjennom forskjellige hendelser igjennom bøkene. Døden er et sentralt tema etter hvert som konfliktene eskalerer, døden er også et universalt tema som berører alle mennesker.

---

⁶⁰ Rowling, J.K (2003) s. 759

⁶¹ Rowling, J.K (2003) s. 759

En annen ting som vi stadig er med på er at portretter av døde snakker med karakterene i bøkene. Men de kan ikke tilføre annet enn de fikk gjort i live. Blant annet tilfører portrettene en del hjelp til blant annet Harry, utover i bokserien. I begynnelsen er de gamle rektorportrettene som henger på rektor sitt kontor på Hogwarts avventende til Harry og de stiller også kritiske spørsmål til Dumbledore om hvorfor han stoler på Harry blant annet når Dumbledore gir Harry i oppdrag om å finne et minne som omhandler Horcruxes fra Professor Slughorn «As he closed the study door behind him, he distinctly heard Phineas Nigellus (rektor portrett) say, 'I can't see why the boy should be able to do it better than you, Dumbledore.' 'I wouldn't expect you to, Phineas, 'replied Dumbledore, and Fawkes (Dumbledore sin føniks) gave another low musical cry.»⁶² Etter hvert, spesielt i siste bok hjelper portrettene Harry og andre karakterer i bøkene frem til seier mot Voldemort. I boken *Harry Potter and the Deathly Hallows*, etter slaget om Hogwarts reiser alle portrettene seg opp og gir han stående applaus i det han kommer inn i rektor sitt kontor.⁶³ Dermed er Harry Potter universet utstyrt med flere som er tilstede selv om de er døde, men de har ikke kommet tilbake- de har bare aldri helt forsvunnet.

Et fenomen som kun opptrer en gang i løpet av serien er første gang Voldemort og Harry har en tryllestavduell i kapittel 34 *Priori Incantatem* i *The Goblet of fire*. I det tryllestavene møtes oppstår det en kobling mellom de to tryllestavene og ut igjennom Voldemort sin tryllestav kommer det som Harry etterpå får vite at er et ekko etter de siste sjelene Voldemort tok livet av. Grunnen til at dette skjer er at tryllestavene til Voldemort og Harry inneholder en føniksfjær fra en føniks, den samme føniksen som er Dumbledore sitt kjæledyr på rektorkontoret. Dette gjør at tryllestavene har et slektskap, i tillegg er det et sjels fragment som lever i Harry og som stammer fra Voldemort. Dette gjør at tryllestaven til Voldemort ikke vil drepe Harry og en underlig ting skjer: ut av Voldemort sin tryllestav kommer sjelene til de siste menneskene Voldemort har drept. I denne sekvensen kommer kroppene ut av tryllestaven, foreldrene til Harry er noen av de siste Voldemort har drept. I det de forskjellige sjelene kommer til syne skjønner Harry at han kommer til å få se foreldrene:

he knew, as though he had expected it from the moment when Cedric appeared from the wand ... knew, because the woman appearing was the one he'd thought of more

---

⁶² Rowling, J.K. (2005) s. 348

⁶³ Rowling, J.K. (2007) s. 598

than any other tonight ... The smoky shadow of a young woman with long hair fell to the ground as Bertha had done, straightened up, and looked at him ... and Harry, his arms shaking madly now, looked back into the ghostly face of his mother.⁶⁴

Her får vi en beskrivelse av hvordan døde mennesker kan opptre i Harry Potter universet, her opptrer ikke Lily Potter som et spøkelse, men hun har allikevel et spøkelsesaktig utseende. Flere ganger blir menneskene som kommer tilbake, enten ut av tryllestaver eller fra oppstandelsessteinen beskrevet som «ghostly». Utseendemessig vil en da kunne identifisere de som døde, men heller ikke helt som spøkelser. I filmene er de portrettert tilnærmet som spøkelser, men i bøkene har jeg inntrykk av at de er litt mer faste i sin gjennomsiktighet enn det jeg ser for meg at spøkelser er.

Disse hendelsene viser at det er det flere ganger i løpet av bøkene at karakterer i serien kommuniserer med noen som egentlig er døde, enten sjeler, spøkelser eller portretter.

3.1 The Deathly Hallows

En parallell historie i *The Deathly Hallows* som er på siden av Harry sin egentlige misjon er historien om *The Deathly Hallows*. Originalt tror Harry, Hermione og Ron at det er snakk om et barneeventyr, Harry blir etter hvert overbevist om at det er historien om *The Deathly Hallows* de må følge, dette er Hermione og Ron ikke er enig i. Hermione og Ron mener at de skal fortsette å følge Horcruxene slik Dumbledore har gitt de som oppdrag. Etter hvert blir Harry så besatt av tanken om *The Deathly Hallows* at de prøver å finne ut hva dette dreier seg om. Eventyret som er beskrevet i *The Deathly Hallows* i kapittel 21 *The Tale of the Three Brothers*⁶⁵ forteller om døden som ble lurt av tre brødre han skulle hente, og dermed ga de tre brødrene hvert sitt ønske. Den ene broren ønsket seg en tryllestav som var uovervinnelig, den andre broren ønsket seg noe som skulle bringe hans døde kjæreste tilbake, og den tredje broren ønsket seg en kappe som skulle gjøre han usynlig – selv for døden. Den første broren innhenter døden raskt, tryllestaven er ettertraktet og eieren blir overmannet. Den andre broren, blir ikke like lykkelig som han hadde tenkt – kjæresten kommer tilbake, men bare som en ånd. Og er hverken død eller levende, og han ender dermed opp med å ta livet sitt. Den siste broren leter døden lenge etter, men døden finner han ikke før han er en gammel mann. Da tar den tredje broren av seg kappen og viser seg for døden. «he greeted Death as an old friend, and

---

⁶⁴ Rowling, J.K. (2001) s.579

⁶⁵ Rowling J.K. (2007) s. 329 - 332

went with him gladly, and, equals, they departed this life.»⁶⁶ Dette eventyret forteller om tre komponenter, en mektig tryllestav, en forunderlig stein og en magisk kappe. Alle disse tingene ble ønsket for å overvinne døden. Tryllestaven i eventyret viser det seg at det er Harry som eier, omveiene til Harry er ganske kronglete og ikke relevante i denne oppgaven.

Oppstandelsessteinen får Harry i Snitchen gitt via Dumbledore sitt testamente, hvordan den fungerer kommer jeg tilbake til. Og ikke minst kappen, kappen som gjør at eieren er usynlig for alle rundt seg. Det finnes andre usynlighets kapper i den magiske verdenen, men kappene mister usynligheten sin etter hvert som de blir slitt. Kappen Harry arver etter faren sin blir ikke slitt, og det viser seg at det er kappen som ble gitt til den siste broren, er den Harry eier. På denne måten får Rowling eventyret i boken til å avsluttes og skape en ekstra spenningshistorie i jakten Harry har på Horcruxene. Når Harry møter Voldemort for å dø er han i besittelse av alle de tre gavene fra døden til de tre brødrene. På tidspunktet de får fortalt eventyret, har bare Harry kappen. Steinen får han først tilgang på rett før sitt siste møte med Voldemort. Tryllestaven har Voldemort i sin besittelse, men det er Harry som er på dette tidspunktet tryllestaven sin egentlige mester. Dette vet ikke verken Voldemort eller Harry før etter Harry kommer tilbake fra møtet med Dumbledore på King's Cross.

3.2 Voldemort og Horcruxes

Voldemort prøver lage Horcruxes for å bli udødelig. Horcruxes er en metode for å dele opp sjelen, dette kan kun gjøres ved å drepe noen for så å ta en bit av sjelen og forsegle i et objekt. Voldemort gjør dette, og får splittet sjelen i til sammen syv. Syv er regnet som et spesielt sterkt magisk tall.⁶⁷ Voldemort greier på grunn av Horcruxene å holde seg i livet etter at han har drept Harry sine foreldre. Han fragmenterer sjelen sin og gjemmer sjelsbitene i spesielle magiske gjenstander, men den siste biten er en del han ikke vet at han mister. Leserne får sammen med Harry vite dette i siste del av fortellingen når Snape og Dumbledore snakker i et minne:

Tell him that on the night Lord Voldemort tried to kill him, when Lily cast her own life between them as a shield, the Killing Curse rebounded upon Lord Voldemort, and a fragment of Voldemort's soul was blasted apart from the whole, and latched itself on

---

⁶⁶ Rowling J.K. (2007) s. 332

⁶⁷ Rowling, J.K. (2005) kap 23 – Horcruxes fra s. 460

to the only living soul left in that collapsing building. Part of Lord Voldemort lives inside Harry,⁶⁸

Denne informasjonen får Harry til å skjønne at hvis Voldemort skal dø, da må også Harry dø. Etter mange år i gjemsel og nesten glemsel greier Voldemort å gjenoppstå som et menneske. Han var bare en fragmentert sjel i mange år som tok plass i andre sin kropp. I *Harry Potter and the Goblet of Fire* bruker Voldemort blant annet Harry sitt blod i en mikstur som gjør at han igjen får menneskelig form. Grunnen til at han bruker Harry sitt blod er at han har en teori om at han nå kan ta livet av Harry og at han selv blir ekstra sterk med sin fiendes blod i årene. Lily sitt offer for å redde Harry har igjennom møtene mellom Harry og Voldemort gjort Harry urørlig for Voldemort. Etter natten Voldemort tok livet av James og Lily Potter har han aldri vært riktig død, slik det magiske samfunnet tror. Når han til slutt kommer ut av de albanske skoger⁶⁹ gjenoppstår han i mange varianter underveis i livet sitt. Før han får tak i Harry sitt blod og kommer tilbake som et menneske. Lever han blant annet på andre mennesker som Professor Quirrell «Harry would have screamed, but he couldn't make a sound. Where there should have been a back to Quirrell's head, there was a face, the most terrible face Harry had ever seen. »⁷⁰, i dyr, og han har også en opptreden igjennom dagboken som han hadde lagt et sjels fragment igjen i. Når han opptrer via Horcrux, kan han ikke kommunisere med de andre sjels fragmentene, dermed tar det flere år fra dagboken han operer igjennom i *Harry Potter and the Chamber of Secrets* blir ødelagt til Voldemort i menneskeform finner ut av at en sjels del er ødelagt. Ved å splitte sjelen sin så mange ganger oppnår han en stor mulighet for udødelighet, men det skjer også noe med en sjel som blir splittet og for å splitte sjelen må han drepe noen. Og som Professor Slughorn, som gir han informasjon om Horcruxes sier «Seven! Isn't it bad enough to think of killing one person? And in any case ... bad enough to divide the soul ... but to rip it into seven pieces ...»⁷¹ Her kommer det frem at det ikke er selve kroppen som er målet når det kommer til udødelighet, men sjelen. Gjennomgående når Harry eller andre levende i bøkene snakker med noen eller interagerer med døde er det sjeler, noen

---

⁶⁸ Rowling J.K. (2007) s. 550- 551

⁶⁹ Rowling J.K. (2000) s. 568

⁷⁰ Rowling J.K. (1997) s. 212

⁷¹ Rowling J.K. (2005) s. 466

ganger portretter. Kroppen er mindre interessant, og Voldemort lever til og med i slanger i påvente av å bli sterk og ta bolig i en menneskekropp igjen.

3.3 Til venterommet og tilbake igjen

I kapittel 34 *The forest again* og kapittel 35 *King's Cross* som originalt fanget oppmerksomheten min om oppstandelse som tema i Harry Potter boken får vi hendelsesforløpet fra Harry går inn i skogen for å møte Voldemort og døden. Vi følger Harry fra gulvet på rektorkontoret. Harry har fått en time på seg for å overgi seg til Voldemort, han har akkurat fått sett på Snape sine minner og en hel del tråder blir knytt sammen. I det han er ferdig med minnene og ligger på gulvet skjønner han det «Harry understood at last that he was not supposed to survive..... It was over, he knew it, and all that was left was the thing itself: dying.»⁷² Han tar på seg usynlighetskappen og går ut i skogen, han får nå åpnet snitchen han arvet etter Dumbledore, inne i denne snitchen ligger oppstandelsesteinen. Han skjønner at oppstandelses steinen ikke skal brukes til å hente tilbake de døde for at de skal være i denne verdenen, oppstandelsessteinen skal brukes i det du har forsonet deg med døden. Harry mestrer dermed oppstandelsessteinen, og henter sine døde for at de skal følge han inn i sitt møte med døden. Han forsoner seg dermed med at han skal dø og forstår at steinen er for å hjelpe han med dette. Ikke som han tidligere har tenkt, for å få de døde tilbake. I eventyret om *The Deathly Hallows* forteller de at den døde som blir hentet tilbake mistrives blant de levende, den døde kvinnen og den levende mannen får det ikke bra igjen som når de begge levde og det ender med at mannen velger å følge etter i døden. For det å være en død blant de levende er ikke noe greit ifølge eventyret. Det er ikke der de hører hjemme og hun som ble hentet tilbake til livet led.⁷³ Når han får steinen ut av Snitchen «Harry understood, without having to think. It did not matter about bringing them back, for he was about to join them. He was not really fetching them: they were fetching him. »⁷⁴ Dermed får han følge av flere av sine nære venner og familie som er avdøde, de følger han frem til han står foran Voldemort. I det Voldemort sender ut *Avada Kadavra* (trylleformular som dreper motparten momentant), ser han et grønt lys, som kommer ut fra tryllestaven til Voldemort. Før alt forsvinner.

---

⁷² Rowling, J.K. (2007) s. 554

⁷³ Rowling J.K. (2007) s. 332

⁷⁴ Rowling, J.K. (2007) s. 560

Så våkner han, i et stort lyst rom. Han skjønner ikke hvor han er, og han er alene. Naken. Det er tåke og det han ligger på er hverken varmt eller kaldt. Når han setter seg opp hører han noe, en merkelig lyd – og han ønsker at han ikke var naken. I det tanken streifer han, kommer klærne hans til syne. Etter hvert som han ser seg rundt utvider rommet seg og han ser glasstak. Det oppleves som om rommet tar form av seg selv etter hvert som han ser rundt i det. Så ser han hva som lager lyden, det er noe lite, som sliter med å puste. Bylten lager lyder som er ubehagelige å høre på og selv om ikke Harry vil prøver han å hjelpe det. «You cannot help»⁷⁵ hører han plutselig. Dumbledore som har vært død i lang tid snakker til han. De går videre i rommet og har en lengre samtale. Harry konkluderer med at den ynkelige bylten er den sjels delen av Voldemort som har bodd i han. Og reflekterer seg frem til at han lever fordi Voldemort som har tatt hans blod lever. Det at hans blod sirkulerer i den fortsatt levende Voldemort, har reddet han. Han får via Dumbledore svar på mange ting som har hengt i luften om både Dumbledore sitt liv, Horcruxes og The Deathly Hallows. Til sist tar han avgjørelsen om at han skal tilbake. Dumbledore slår fast at det er Voldemort og ikke Harry som har noe å frykte ved denne avgjørelsen.⁷⁶ Harry lurer på om samtalen er virkelig eller bare vært inni i hodet hans, da svarer Dumbledore: «Of course it is happening inside your head, Harry, but why on earth should that mean that it is not real?»⁷⁷

I denne sekvensen så mister Harry den delen av sjelen som er et fragment fra Voldemort, en kan se på det som en form for sjelelig rensning. Han får også svar på veldig mange spørsmål som har vært uavklart og det hjelper han til å forstå sammenhenger og årsaker til hendelser igjennom den reisen han har vært på frem til øyeblikket hvor han velger å møte døden. Ikke bare får han rensset sjelen, men han får også ryddet opp i det mentale. Så den Harry som kommer tilbake til den forbudte skogen er en renere og visere utgave enn den som døde like før. I fortellingen er det bare et øyeblikk fra Voldemort sender Avada Kadavra og dreper Harry til han våkner opp igjen på bakken i skogen, han rører seg ikke og skjønner at Voldemort også kollapset idet han drepte Harry. Han fortsetter å late som han er død og han blir båret tilbake til Hogwarts hvor det bryter ut et siste slag mellom Voldemort sin side og Harry sin side. Til sist vinner Harry over Voldemort som prøver å sende Avada Kadavra mot

---

⁷⁵ Rowling, J.K. (2007) s. 566

⁷⁶ Rowling, J.K. (2007) s. 578

⁷⁷ Rowling, J.K. (2007) s. 579

han. Trylleformularet slår tilbake og på den måten blir Voldemort omsider drept av sitt eget trylleformel.

4 Analyse

I denne delen skal jeg se på hvordan oppstandelser i forskjellige former i Harry Potter kan sammenlignes med oppstandelses og udødelighetstanken i gresk- romersk religion og i kristendommen. Jeg begynner med gresk- romersk religion før jeg ser videre på Jesu-oppstandelse og kristne tekster. Underveis skal jeg knytte dette opp mot intertekstualitet og se om det kan finnes noen transfigurasjoner i Harry Potter fortellingene sett i lys av de gresk-romerske tankene og om Jesus den kristne fortellingen.

Ved at det er parallell fortellinger og mange løse tråder som nøstes opp i siste del (naturlig nok) er det også mange veier som fører til hvorfor Harry faktisk velger å møte Voldemort ikke for å kjempe, men for å overgi seg. Dermed får en i siste del av historien og i forbindelse med hverandre to forskjellige oppstandelser. Harry sitt siste møte med Voldemort og foreldrene til Harry sin tilbakekomst, via oppstandelsessteinen. Rowling fører og parallelliserer Harry og Voldemort igjennom bøkene, og de har mye til felles både i oppvekst og i artefakter. Blant disse vil jeg nevne: Vanskelig barndom, foreldreløse, Harry har en del av Voldemort sin sjel, likt innhold i tryllestaven, noe hissig temperament, en fasinasjon for det litt ulovlige, karismatiske.

I kapittel 34 The forest again og kapittel 35 King's Cross er der hovedfokuset mitt for denne oppgaven springer ut ifra. Grunnen til at akkurat denne biten fanget min oppmerksomhet i et religiøst perspektiv var måten han møtte døden på og det at han kom tilbake. Når jeg begynte å smake på ordet oppstandelse leste jeg resten av bøkene nærmere med henblikk på alle disse sjelene som ikke forsvinner til tross for at kroppene dør. Hvordan sjelen i Harry Potter bøkene kan være så på siden, mange sjeler er borte når kroppen dør – men det er også mange fenomener i dette litterære universet som omhandler sjeler som kan kommunisere med levende i en eller annen form.

Det var nettopp temaet intertekstualitet som først fikk meg interessert i oppstandelser i Harry Potter som tema. Jeg så plutselig at en kunne finne intertekstualitet med kristen tro i Harry Potter universet. Temaet som er vidt skrevet om er kjærlighet. Gjennom alle bøkene er det kjærlighet som er grunntemaet, det som skiller det gode fra det onde og som på mange måter

minner om den kristne tanken om kjærlighet. Her er det nok kjærlighetstematikk til å skrive mange avhandlinger. Og det er utgitt flere artikler og bøker som blant annet omhandler koblingen mellom kristens kjærlighetsbudskap og kjærlighetsbudskap i Harry Potter. Nettopp denne tematikken, fikk meg interessert i å se på koblingen mellom hvordan oppstandelse i Harry Potter kan være påvirket av religiøs tekst. Etter hvert som jeg gikk mer og mer inn i Harry Potter og så på hva som eventuelt kunne sees på som oppstandelse var det tydelig, at det å nevne oppstandelse uten å si noe om død er vanskelig. Nettopp derfor vil jeg i den siste delen av oppgaven når jeg analyserer Harry Potter med gresk- romersk litteratur og kristendom også flette inn noen sammenkoblinger jeg ser i forhold til tanker omkring døden. Da en ikke kan oppstå uten å dø.

4.1 De forskjellige oppstandelsesmåtene i Harry Potter

Her vil jeg sammenfatte de forskjellige måtene noen står opp på eller interagerer med døden i Harry Potter for å se om disse har noe til felles med de religiøse tekstene jeg har sett på.

4.1.1 Portretter

Portrettene som snakker sammen med karakterene i bøkene og som kan bevege seg mellom portrettene selv om bildene er i forskjellige hus. Det er et litt underlig element, som ikke blir forklart i bøkene, portrettene kan ikke si noe som de ikke har sagt igjennom livet. Portrettene gjør at karakterene føler at de har noe kontakt med de som er borte. Men portrettene virker å fremstå som et levende bilde av der den portrettede var akkurat da den ble malt. Portrettene er et grep forfatteren har tatt for at karakterene i boken kan få vite om ting som skjer i andre hus, eller som dørvoktere. Levende bilder eksisterer uavhengig om den malte har levd eller ikke. Alle bilder virker som om de beveger seg i Harry Potter universet. Portrettere er ikke et oppstandelseselement, men viser hvordan figurene i Harry Potter forholder seg til forskjellige elementer av døde. Portrettene er som en evig film, med tanker og ideer som ikke vil forandre seg etter hvert. Jeg vil si at portrettene i Harry Potter serien ikke er en oppstandelse og jeg har heller ikke funnet noe sammenlignbart i de tekstene jeg har sett på Bibelen eller i gresk-romersk mytologi. Tanken med bilder som beveger seg er nok noe som har kommet i den digitale tidsalder og som er vanskelig å finne sammenlignbare tekster til analyse. Det elementet jeg finner som en kan se i gresk- romersk litteratur er at den døde forblir i en form når vedkommende dør. Portrettene eksisterer uavhengig og vedkommende er død eller ikke. Og er et mer magisk element enn oppstandelses element.

4.1.2 Spøkelser

Spøkelser er et element som finnes kanskje mer i kulturer enn i religiøse tekster. Det å gå igjen er noe som snakkes om, noe som er ikke bevisbart. I Harry Potter universet blir det som i populærkulturen f.eks. Åndenes makt noen som har noe uoppgjort i livet og som dermed ikke greier å gå videre. I Harry Potter er det Nearly Headless Nick som forklarer det med at han «I was afraid of death,' said Nick softly. I chose to remain behind.»⁷⁸ Frykten over hva som kom gjorde altså at han valgte å bli igjen. Et valg han i etterkant lurer på om var feil. Spøkelsene i Harry Potter universet har i motsetning til portrettene et mye større handlingsrom og de deltar i større grad som tenkende vesener med egne meninger. Det er også i varierende grad hva de sier, og de kan velge å ikke fortelle alt de vet. De er dermed autonome. I tekstutvalget jeg har sett på er det ikke spøkelser som blir nevnt, men mitt neste punkt sjeler som blir nevnt. Spøkelser er nevnt i Bibelen, da som gjenferd. Det er i hovedsak i det gamle testamentet og i regelbøkene gjenferd blir omtalt. I mosebøkene er det flere plasser nevnt at menneskene ikke skal prøve å ta kontakt med gjenferd. Det står blant annet i 5. Mosebok kapittel 18.11-12 «¹¹ingen som utfører besvergelses, spør gjenferd eller spådomsånder til råds eller søker hjelp hos de døde. ¹²For Herren avskyr alle som gjør dette»⁷⁹ Det er blant annet disse versene som gjør at det i enkelte kristne miljøer er motstand mot Harry Potter. Da alle ting blir gjort og framsnakket i bøkene, kan en forstå at enkelte miljøer har funnet argumenter for å ta avstand fra Harry Potter. Spøkelser slik de blir beskrevet i Harry Potter viser hva som er hovedforskjellen mellom spøkelser og sjeler. Nearly Headless Nick forklarer også om hvorfor noen blir borte for alltid fra de levnedes verden. Og det at sjelene selv velger om de vil gå videre sier mye som tankesettet bak død i Harry Potter. Det å gå til den andre siden er et valg sjelen har. I gresk tankegang hadde de en udødelighetstanke, «As death meant the separation of soul from body, the Greek knew very well what immortality was about. Immortality was the continuous union of body and soul. This understanding of immortality as a fundamentally *physical* state.»⁸⁰ udødelig, for det kan en jo på en måte si at Nearly Headless Nick er. Han kan ikke drepes, og han er på bakgrunn av valget han tok for flere hundre år siden blitt sittende fast i en form uten legeme. Dette er en klar motsetning til hvordan grekerne ser på hvordan et menneske kan fortsette å leve evig, for ved oppstandelsestenkning ligger det også

---

⁷⁸ Rowling, J.K. (2003) s. 759

⁷⁹ Biblene 5. Mosebok 18.11-12

⁸⁰ Endsjø, D.Ø (2009) s. 39

en parallell i det evige. Hvis vi ser på både de gresk- romerske mytene hvor de blir vekket til live og ført til et annet sted, hvor de lever evig. Og Jesus som etter sin snarvisitt blir hentet til sin far i himmelen og lever evig.

4.1.3 Sjeler

I Harry Potter blir sjeler beskrevet underveis og Harry har korte møter med sjelene til blant annet foreldrene sine. Det at sjelene som beskrevet av Luna «They were just lurking out of sight, that's all.»⁸¹ I gresk – romerske tekster og mytologi er det en sjels tanke om hvordan sjelene ligger og venter i dødsriket. Det er også tekster og myter som beskriver hvordan enkelte enten har reist i dødsriket og møtt sjeler eller hentet sjelene tilbake. Diskusjoner om sjelen, hvor i kroppen den sitter og om sjel faktisk eksisterer er en stor debatt. Og i Jesu offer er for sjelen, ikke den forgjengelige kroppen. Når Harry dør og han er i King's Cross så vil en kunne si at han foretar en sjelerensing, i og med at Voldemort sitt sjels fragment blir liggende igjen fortapt.

Når Slughorn forteller Voldemort om Horcruksene i *Harry Potter and the Half Blood Prince*, kommer det til syne hva hovedformålet til Voldemort er. Han skal bli udødelig, og kroppen den er irrelevant. Det er sjelen som er det viktige, dette er i sterk motsetning til gresk- romersk mytologi hvor det var kroppen som var det viktige «Flesh equaled life. The state of the flesh thus reflected the quality of life. Man in his perfection had a perfect body. Certainly the soul mattered, but without a well-functioning body of flesh and bones one was nothing.»⁸²

I Lukas 24. 39 Sier Jesus til disiplene «Se på hendene og føttene mine. Det er jeg. Ta på meg og se! En ånd har ikke kjøtt og bein, som dere ser at jeg har.»⁸³

4.1.4 Deathly Hallows

I eventyret om de tre brødrene henter den ene broren sin kjære fra de døde, dette er en fortelling en finner igjen i gresk- mytologi. Det å hente noen fra dødsriket, opptrer flere ganger. Skyggeriket blir beskrevet slik. «I skyggeriket var det trist og øde; alt var blekt og gustent.»⁸⁴ Dette er en beskrivelse en finner igjen i fortellingen om The Deathly Hallows og jenta som blir hentet opp, hun er blek og mistrives i denne verden. I fortellingen om brødrene

---

⁸¹ Rowling, J.K. (2003) s. 761

⁸² Endsjø, D.Ø. (2009) s. 21

⁸³ Bibelen Luk. 24.39

⁸⁴ <https://snl.no/underverdenen>

er det selve steinen som er interessant, muligheten for å hente noen tilbake fra døden. Steinen symboliserer dermed ønske om å få igjen noen som egentlig er borte for godt, et ønske Harry har hatt igjennom alle bøkene. Når han så i Mirror of Erised, et speil som viste den som så seg i speilet sitt innerste ønske så han foreldrene sine. Rett etter han får høre eventyret om The Deathly Hallows så ytrer han også ønsket om å hente foreldrene og Sirius tilbake, mens Hermine minner han på hvor ulykkelige de som blir hentet igjen er. Det er først når Harry skjønner at steinen skal brukes slik at de døde skal følge han inn i døden han får tilgang til steinen og henter sine døde. Det at han kan hente de tilbake bekrefter Luna sin teori om at de døde bare gjemte seg for de levende.

4.2 Harry Potter og gresk- romersk religion

I de gresk romerske oppstandelses fortellingene er det i hovedsak menn som dør, og ved hjelp av gudene blir de hentet vekk fra denne verden, vekket til live og får leve videre, men ikke i det samfunnet og miljøet som de opprinnelig kommer fra.

I gresk- romersk mytologi er det flere fortellinger om dødsriket. Altså en verden som kun består av døde, det understreker at i denne religionen ble det antatt at sjelene levde videre i en annen verden. I Harry Potter er de meste av fortellingene rundt død, enten knyttet opp til at noen har dødd, eller fortsatt er i denne verden som spøkelser. Det er kun i ett avsnitt at en kan finne en samtale om de som ikke er spøkelser og hva som skjer med de som er død. Harry møter Luna etter å ha snakket med spøkelset Nick om Sirius, hans døde gudfar. Luna forteller om moren som er død, og sier «And anyway, it's not as though I'll never see Mum again, is it? 'Er – isn't it? 'said Harry uncertainly. She shook her head in disbelief. 'Oh, come on. You heard them, just behind the veil, didn't you? 'You mean... 'In the room with the archway. They were just lurking out of sight, that's all. You heard them.'»⁸⁵ Dette er den eneste passasjen hvor det blir indikert at i dette bokuniverset så eksisterer sjelene en plass, det er ikke mulig å kommunisere med de. De som er levende må vente til de selv dør for å gjenforenes med de døde, det er ingen måte å kommunisere med de før den tid. Med mindre de ikke gikk over til døden, men valgte som Headless Nick og leve i limbo hverken som levende eller død.

Når Harry har et håp om at Sirius skal komme tilbake fra de døde er det i hovedsak som spøkelse, en ikke solid skikkelse. Det er ikke kroppen han vil ha tilbake, men væremåten,

---

⁸⁵ Rowling J.K. (2003) s. 761

personligheten. I Harry Potter universet er det ikke snakk om noen kroppslig tilbakekomst før Harry selv møter Voldemort i en siste kamp. Når Harry møter Voldemort, har han med seg flere artefakter som viser at Dumbledore har visst at han må møte Voldemort for å dø, gjenstandene han har med seg viser også hvordan Dumbledore stoler på at dette er noe Harry kommer til å klare. De tre gjenstandene Harry har med seg; kappen, oppstandelses steinen og oldstaven (The Elder Wand), skal ifølge sagnet om *The Deathly Hallows* gjøre han uovervinnelig. Det at noen gjenstander eller formularer kan gjøre et menneske uovervinnelig finner vi i flere mytologiske religioner. Både i norrøn, Balder som alle gjenstander har sverget på at ikke skal skape han. Og i gresk, Akilles – som etter en av mytene blir dyppet i vann som skal gjøre han uovervinnelig. I begge fortellinger er det en del av kroppen eller en gjenstand som viser seg at kan felle selv de uovervinnelige. Harry Potter har tre artefakter som ut ifra fortellingene skal gjøre han uovervinnelig i møte med døden (Voldemort). Dessverre, eller heldigvis for det magiske samfunn har Harry også fått erkjennelse om at Voldemort ikke vil kunne drepes med mindre Harry dør selv.

Døden er i gresk mytologi ikke det samme som opphør av eksistens,⁸⁶ de har et dødsrike, men i motsetning til det Luna indikerer – at en kan møtes igjen i døden. Har sjelene i gresk mytologi ingen erindring av sitt tidligere liv. Og dødsriket blir beskrevet ganske dystert av Homer «The Homeric souls fluttered around ceaselessly as helpless shadows in the murky underworld without even a recollection of their previous lives.»⁸⁷ Det at sjelene er gjemt, men finnes er som en parallell til sjelene bak sløret i Mysteriedepartementet. Kroppen blir borte, sjelen opphører ikke. I gresk- romersk mytologi er det mange fortellinger og verk som omhandler menneskets eller gudenes forhold og interaksjon med dødsriket, det å være uovervinnelig og å bli hentet fra de døde. I de tilfeller jeg har sett på er det slik at de døde blir hentet/ reddet av noen fra dødsriket. Det er ikke slik at den døde selv er den som velger å komme tilbake eller i forkant har en klar formening om hvorfor han skal dø. Gresk- romersk kultur og mytologi var gjeldende rundt Middelhavet på den tiden Jesus levde og sammen med jødiske ideer er det et bakgrunnsteppe for dagens Europa og vår kulturtradisjon. Som et bakteppe og med andre ideer fra en religion med mange fortellinger og guder, er det en vanskeligere mosaikk å gjengi alle elementer av. Det er mange fortellinger og ikke minst versjoner av fortellingene som nok gjorde at mennesker innenfor samme religion, men

---

⁸⁶ Endsjø D. (2009) s. 24- 25

⁸⁷ Endsjø D. (2009) s. 25

forskjellige geografiske tilhørigheter hadde forskjellige kanoner og ideer rundt blant annet sjelen og oppstandelser.

4.3 Harry Potter og Jesu oppstandelse

Når Harry henter de døde for å følge han mot det han tenker er slutten av hans liv spør om det gjør vondt å dø, han uttrykker at han er redd. De fleste som vet at de er i ferd med å dø ville nok lure på om det er vondt og uttrykke redsel. Når han finner ut at han skal dø spør han seg selv hvorfor han ikke kunne dødd før, hvorfor det ikke kunne vært gjort så han slapp å vite at det skulle skje, men han tar seg sammen og møter allikevel opp i skogen der Voldemort venter på han. Her vil jeg trekke en parallell til Jesus som spør hvorfor «*Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg*»⁸⁸, Harry føler seg forlatt når han finner ut at han bare er en brikke i en større plan. Allikevel rømmer han ikke unna, han møter Voldemort. Det at han møter døden uten å kjempe kan vi finne i fortellingen om Jesus sin lidelseshistorie. Jesus møter opp i Jerusalem, og lar seg arrestere. Han vet at han skal dø, men rømmer ikke. Her mener jeg at referansene og strukturen i Harry Potter sitt møte med døden har en intertekstualitet med Jesu lidelseshistorie. Begge vet de hva som skal skje, på et tidspunkt blir det også gitt uttrykk for å det å være forlatt av en far eller farsskikkelse som Dumbledore kan forstås som. De møter sin dommer uten å kjempe, og begge dør alene, men med i Harry sitt tilfelle sin venn Hagrid som må se på og Jesus har sine tilhengere som følger med fra utkanten.

Når det kommer til selve oppstandelsen er den største intertekstualiteten jeg ser det at de faktisk dør og kommer tilbake igjen. I denne delen er mindre likheter i de to fortellingene enn det er i oppbygningen før døden inntreffer første gang. Der Jesus er borte fra de finner graven åpnet til han viser seg for disiplene er Harry død i et lite øyeblikk. Harry blir torturert når Voldemort og hans tilhengere tror han er død, mens Jesus blir spiddet etter han var død.⁸⁹ Det å vanære de døde for å vise seier over de eller å skade de døde kroppene for å sjekke at de faktisk er døde er noe som en finner i mange spesielt krigshistorier og litteratur hvor det er noen som skal vise frem seieren.

Hvis en henter ut noen elementer så kan en se deler av Harry Potter sitt møte med døden og oppstandelse som en Kristustransfigurasjon. Harry sin erkjennelse om at han må dø, og siden hans valg om å komme tilbake kan sees på som en seier over døden, akkurat som «Jesu død er

---

⁸⁸ Evangeliene bla. Matt 27,46

⁸⁹ Evangeliet etter Johannes 19, 31- 37

seier over døden.»⁹⁰ Både Harry og Jesus ofrer seg for å redde de rundt seg. For Jesus er det et evighetsoffer, men hos Harry kan en se det som et mer der og da. Det er vennene på Hogwarts han vil beskytte, men i fortellingen kan en også finne et håp om at den magiske verden skal slippe å leve under Voldemort sitt regime. Både Jesus og Harry går døden i møte uten å kjempe og de møter døden i erkjennelse om at det er det riktige. Allikevel selv om begge går inn i døden uten å ta kampen eller flykte så blir det i begge tekstene uttrykt redsel fra hovedfigurene, Jesus spør hvorfor hans far har forlatt han og Harry snakker med sine døde og spør om det gjør vondt å dø. Det er mange likheter og en kan tenke at forfatteren bevisst eller ubevisst har brukt elementer av oppstandelsesfortellingen i det siste møte mellom Harry og Voldemort. Og det er i forkant av dette møte en kan finne element som kan indikere at det er en kristustransfigurasjon. I de tekniske omstendighetene rundt Harry sin oppstandelse og Jesus sin oppstandelse er det mange likheter og det er nettopp i sekvensen med Harry sin rettergang mot Voldemort og gjenoppstandelse en kan finne en transfigurasjon. Harry er gjennomanalysert i flere bøker med tanke på om han kan sees på som Jesus. De fleste som har sett på temaet enige om at han ikke kan sees på som en Kristustransfigurasjon, men akkurat i kapitlene hvor han velger å gå Voldemort i møte for å ofre seg vil jeg si at de i disse sekvensen er likhet mellom Jesus siste timer og oppstandelse og Harry sitt siste møte med Voldemort og oppstandelse. I limboen på King's Cross er ikke likhetene så store, her har du en kort sekvens og Harry kommer fort tilbake til denne verden. Han skifter ikke form, og er egentlig den samme. Bortsett fra sjels fragmentet til Voldemort. Det er diskutert blant annet hvordan Harry kan sees på som en Kristustransfigurasjon i boken *God and Harry Potter at Yale*. Dette skal jeg se på i forbindelse med mine funn i diskusjonsdelen til sist i oppgaven.

4.4 Intertekstualiteter fra kristne tekster i Harry Potter

Det er ingen tvil om at J.K. Rowling har hentet inspirasjon fra Bibelen, mye er sikkert ikke tenkt på i forkant, men da det opptrer Bibel- sitater i Harry Potter mener jeg at det bør nevnes, spesielt da bibelsitatet som blir nevnt omhandler døden. Når Harry besøker Godrics Hollow for å lære mer om Dumbledore, er han og Hermione på kirkegården der går de forbi Lily og James Potter sin gravstein,⁹¹ Harry sine foreldre. På denne gravsteinen står det «The last

---

⁹⁰ Kvalbein, H. (2014) s. 370

⁹¹ Rowling, J. K. (2007) s. 268

enemy that shall be destroyed is death.»⁹² Dette er et vers fra 1. Korinterbrevet 15.26 hvor det står: Den siste fiende som blir tilintetgjort, er døden. Dette bibelsitatet kan en linke direkte mot Harry sitt siste møte med Voldemort. Det er naturlig at en grav på en kirkegård har et bibelsitat, og litt snodig når det står på en grav som tilhører noen i et magisk univers. Harry reagerer på sitatet da det minner om Dødseterne sin ideologi – dødsetere er det Voldemort sine tilhengere blir kalt. Dermed lurer Harry på om foreldrene egentlig var hemmelige tilhengere av Voldemort. Heldigvis er Hermione der og forklarer sitatet på gravsteinen slik «It doesn't mean defeating death in the way the Death Eaters mean it, Harry,' said Hermione, her voice gentle. 'It means ... you know ... living beyond death. Living after death.'»⁹³ I denne sekvensen kommer det frem at tankene om livet etter døden også er noe som omhandles i det magiske universet. Selv om det er fantasy litteratur er handlingen plassert i England og dermed blir det også naturlig at det er en del kulturelle referanser. Hvilken religionstradisjon landet har vil en kunne finne også i samfunns om vil regne seg som sekulære. England har en rik religionshistorie og i dag regnes 65% av befolkningen i Storbritannia som kristne.⁹⁴

En kjent salme, som de fleste som har vært i kontakt med kirkelige arrangement eller gudstjenester er salme 416, Alltid freidig. Denne salmen er en kjent salme, muligens ikke for engelsktalende Rowling, men den formidler en universal tanke og ideologi og i de to siste verselinjene står det:

Kjemp for alt hva du har kjært / dø om så det gjelder,
da blir livet ei så svært / døden ikke heller.

Denne kjente og mye brukte salmen har jeg hørt mange ganger, men det var først når den sto trykt i et kirkeprogram for Potter- gudstjeneste i Fagerborg kirke det slo meg: disse to verselinjene samt budskapet i salmen, er som å beskrive Harry sitt siste møte med Voldemort. Han kjemper for alt han har kjært, og han velger til slutt å møte døden. For han vet at dersom han dør kan alle og alt han er glad i reddes.

Det er nettopp i at Harry velger å gå til Voldemort for å redde andre, men ikke seg selv at en kan finne de sterkeste intertekstualitetene til religiøse tekster. Og en kan også i Harry sine

---

⁹² Rowling, J.K. (2007) s. 268

⁹³ Rowling, J.K. (2007) s. 268

⁹⁴ SNL om Storbritannias befolkning https://snl.no/Storbritannias_befolkning

handlinger i sitt møte før han skal dø og hans gang mot Voldemort se dette som en kristustransfigurasjon. Erkjennelsen over at de må dø, det å gå til retterstedet uten å kjempe imot er klare paralleller som viser at oppbygningsmessig kan denne sekvensen i Harry Potter være en delfortelling med kristustransfigurasjon. Harry kommer tilbake, men der stopper likhetene i hendelsen. Jesus vender tilbake i en kort periode før han forsvinner enda engang. Harry kommer tilbake, og ender opp med å leve et helt liv i sin vanlige skikkelse. Så når Harry dør er det egentlig bare den biten av Harry som er Voldemort som forsvinner. Harry er bare i et øyeblikk borte, og etterspillet gjør at likhetene med Jesu oppstandelse slutter. Allerede når Harry ligger på bakken tilsynelatende død, finner en av Voldemort sine tilhengere ut at han fortsatt lever. Tilhengeren velger å ikke si det for å kunne komme seg tilbake til slottet for å redde sin egen sønn. Jesus er død i en så lang periode at han blir gravlagt. Lidelsesperioden til Jesus er også lang. Harry møter døden i et øyeblikk og kjenner ingen smerte annen enn den psykiske før Avada Kadavra treffer han.

5 Diskusjon og sammenfatning

I denne avhandlingen har jeg tatt for meg problemstillingen: Hvordan fremstilles oppstandelse i Harry Potter og hvilke religiøse forestillinger og tekster ligger under oppstandelsestekstene i Harry Potter bøkene. På veien dit fant jeg ut at oppstandelse er et emne som er mer interessant å se på hvis en ser på hvordan de nevnte religionene tenker seg døden og hva som skjer med sjelen i etterkant. Dette ble et grunnelement for å svare på problemstillingen om hvordan oppstandelser kan sees i Harry Potter.

I disse analysene har jeg sett på de forskjellige hendelsene i Harry Potter bøkene i relasjon til religiøse tekster. En felles referanse mellom tekstene som jeg har kommet frem til er at sjelens vandring i Harry Potter er som i kristendommen demokratisk. Den døde kan gå videre uavhengig av kjønn, status eller handling i dette livet. I tekstutvalget fra Harry Potter har jeg funnet noen elementer som kan sees som allusjoner som kommer fra andre tekster.

I de forskjellige tekstene kan en finne transfigurasjoner, allusjoner og andre intertekstualiteter i varierende grad. Dødsriket blir beskrevet og kan sees i sammenheng mellom Hades sitt rike i gresk – romersk mytologi. Beskrivelsen av sjelene har en del parallell trekk og en har flere fortellinger i Harry Potter hvor det enten igjennom eventyret Deathly Hallows, tryllestavmøtet mellom Harry og Voldemort, og ikke minst oppstandelsessteinen fortellinger om hvordan

sjeler i dødsriket interagerer med levende. Peverell brødrene, i fortellingen om *The Deathly Hallows* og hvordan sjelen kan hentes tilbake fra dødsriket minner mye om de greske mytene hvor sjeler blir hentet opp. Sjelene trives ikke tilbake i denne verden og det ender med at både sjelen og den som har hentet sin kjære velger å reise til dødsriket.

I motsetning til gresk- romersk mytologi er ikke kroppen det som er viktigst i oppstandelsene i Harry Potter. Her er det sjelen og spesielt Voldemort sin jakt på udødelighet manifesterer dette med sin sjelesplitting og lagring i Horcruxes .

Harry Potter og gresk- romersk religion, når jeg har sett på gresk- romerske fortellinger og mytologi har jeg funnet lite forskning som omhandler død eller oppstandelse i Harry Potter. Det som det finnes flere artikler om er greske mytologiske vesener og hvordan J.K. Rowling har hentet inspirasjon til å skape dyr og halvmennesker i Harry Potter universet. På Rowlings nettunivers Pottermore er det også utfyllende artikler om hvordan havmennesker, hunden fluffy og kreaturer er inspirert av mytologiske fortellinger.⁹⁵

Jeg vil se på mine funn i forhold til en bok som omhandler gresk- romersk mytologi og Harry Potter. Jeg har valgt denne i tillegg til Tumminio sin bok om kristendom og Harry Potter som jeg har brukt tidligere i oppgaven. Litteraturen som omhandler kristendom og Harry Potter er i stor grad bøker som omhandler Harry Potter som en Jesustransfigurering eller diskusjoner som i Connie Neal sin bok som i hovedsak omhandler om Harry Potter er skadelig for kristne barn. De to som har tatt for seg tilsvarende temaer som jeg har gjort i denne oppgaven er blant annet Richard A. Spencer og Danielle Tumminio. Disse to forfatterne har skrevet om deler av temaet jeg har foretatt analysene under, henholdsvis kristendom og gresk- romersk mytologi opp mot Harry Potter. Disse bøkene kom jeg over når jeg skulle sammenligne hva jeg har analysert meg frem til i min besvarelse og disse er ikke brukt som bakgrunnsmateriale for oppgaven. I junglene av bøker på Amazon fant jeg tilslutt disse bøkene som var relevante for sammenligning med mine funn. Det er et vel av bøker som tar for seg Harry Potter elementer eller hele serien med utgangspunkt i mange forskjellige temaer og ut ifra flere forskjellige perspektiver, men det var først i disse bøkene jeg fant noen som har sett på elementer som kan trekkes inn i diskusjon med de analysene jeg har gjort.

Richard A. Spencer foretar i sin bok *Harry Potter and the Classical World: Greek and Roman Allusions in J.K. Rowling's Modern Epic* en gjennomgang av gresk- romerske allusjoner som

---

⁹⁵ Pottermore www.pottermore.com

finnes i J.K. Rowling sitt univers. Her tar han for seg fortellinger og hovedfigurer og hvordan de kan sees i sammenheng med gresk- romersk myter. Han ser på hvordan figurer og fortellinger kan sees på i forhold til mytiske fortellinger. Han setter opp fortelling mot fortelling, utvalget han har tatt er med utgangspunkt i figurer og hendelser. Det er hvordan en kan se på mytiske figurer og guder fra gresk- romersk mytologi som figurer og fortellinger i Harry Potter serien. Igjennom boken *Harry Potter and the Classical World: Greek and Roman Allusions in J.K. Rowling's Modern Epic* ser han i hovedsak på figur for figur og tar for seg mange elementer i gresk- romersk mytologi. Det er heller ikke noe spesifikk tema fra Harry Potter serien han tar for seg, men plukker fra de forskjellige bøkene og figurene.

Et oppstandelses element Spencer har sett på som jeg ikke har tenkt på er Fawkes, Dumbledore sin fønixs evige oppstandelse. Fønixser brenner i det de blir gamle og blir gjenfødt av asken. Fønixsene er et mytisk dyr som er beskrevet i gresk mytologi, men fønixsen er også brukt som et symbol på Jesus død og oppstandelsen.⁹⁶ Fønix fuglen Fawkes kan dermed sees som en link mellom gresk mytologi, kristne middelalder tanker om oppstandelse og en sentral hjelper til en av hovedfigurene i Harry Potter. Spencer retter dermed søkelyset mot et oppstandelseselement jeg har oversett. I min tekstlesning har jeg konsentrert meg om menneskelige oppstandelser, allikevel synes jeg Fawkes som oppstandelses element er verdt å nevne etter jeg leste Spencer sin analyse. Han har analysert Fawkes som et symbol på alt Dumbledore er i motsetning til Voldemort.⁹⁷ Det er også en ekstra link mellom Harry, Voldemort og Fawkes, i begges tryllestaver – og årsaken til at sjelene kom ut i den første tryllestavkampen mellom Harry og Voldemort er at begge har en fjær fra Fawkes som kjerne. Fawkes avga bare to fjærer, disse fjærene skapte dermed et ekstra bånd mellom Voldemort og Harry utover den sjelsbiten som Harry fikk i sitt første møte med Voldemort.

I det Harry velger å gå Voldemort i møte for å dø, kan en finne mange elementer fra Jesus sitt møte med døden. Harry Potter som en kristustransfigurasjon er gjennomanalysert av mange, hvordan Harry er som person og hva han gjør er blant annet diskutert i *God and Harry Potter at Yale*, de fleste bøker og artikler som omhandler kristustransfigurasjoner i Harry Potter. Omhandler i like stor grad andre figurer. Tumminio tar for seg om en kan finne Jesus i Harry

---

⁹⁶ SNL Fønixs <https://snl.no/F%C3%B8nixs>

⁹⁷ Spencer. R. A. (2015) s. 147

Potter serien og ser på to av hovedfigurene og slår fast at «Though both Dumbledore and Harry share some of the characteristics of the Christian Messiah, it is hard to see clear parallels in either.»⁹⁸ Dermed er det ikke en klar kristusfigur i Harry Potter serien, det er heller ikke det jeg har vært ute etter å finne ut av. Elementer fra gresk- romersk og Jesu oppstandelse finner en i Harry Potter.

Spencer og Tumminio diskuterer Harry Potter i forhold til sine utvalgte religioner, men ser ikke spesielt på de oppstandelses og tankene rundt sjel/ død som jeg har gjort. Allikevel kan jeg trekke en konklusjon i deres analyser i sammenligning til min; vi finner alle likhetstrekk bakover til religiøse tekster og ideer. Noe en kanskje vil si ikke er spesielt overaskende med tanke på J.K Rowling sin akademiske og kulturelle bakgrunn. Det som fasinerer meg er i hvor stor grad en kan finne intertekstualiteter fra et vell av andre tekster i Harry Potter. Det finnes flere bøker som omhandler analyser og sammenligninger av Harry Potter både til religiøs litteratur og annen skjønnlitteratur.

Svend Bjerg sa « Transfigurationer forekommer i tekster, men disse kan gripe dybt inn i *læserens liv.*»⁹⁹ Budskapet er klart, å lese vil kunne sette dype spor. Og kanskje er litteraturen en leser i barne- og ungdomsårene spesielt viktig i dette hensende. En formbar alder, som legger grunnlaget for senere ideer og interesser, for meg er det i alle fall år med lesing av Harry Potter som har fulgt meg i både studier, liv, undervisning og referanser som har vært grunnlag for nye bekjenskaper. Det å finne referanser til tidligere litteratur og mytologiske ideer gjør at det som voksen føles litt mer stuerent å fortsatt ha et hjerte som dunker litt ekstra når Harry Potter bøkene blir tatt ut av bokskapet.

---

⁹⁸ Tumminio D. (2010) s. 71

⁹⁹ Bjer, S. (1988) s. 38

6 Litteraturliste

6.1 Artikler

Endsjø, Dag Øistein (2008) *Immortal Bodies, before Christ: Bodily Continuity in Ancient Greece and 1 Corinthians* Bergen: Journal for the Study of the New Testament

6.2 Bøker

Det Norske Bibelselskap (2006) *Bibelen* Holland: Det Norske Bibelselskap

Bjerg, S. (1988) *Litteratur og teologi – Transfigurasjoner* Århus: Forlaget ANIS

Claudi, M. B. (2013) *Litteraturteori* Bergen: Fagbokforlaget

Detweiler, R., Jasper, D. (2000) *Religion and Literature* Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press

Endsjø, Dag Ø. (2009) *Greek Resurrection Beliefs and the Success of Christianity* Palgrave Macmillan

Endsjø, Dag Ø. og Lied, Liv I. (2011) *Det folk vil ha – Religion og populærkultur* Oslo: Universitetsforlaget

Genette, Gérard. (1997) *Paratexts: Thresholds of interpretation* Cambridge: Cambridge University Press

Hallesby, O. (1940) *Udødelighet og oppstandelse* Oslo: Lutherstiftelsens forlag

Kvalbein, H. (2014) *Jesus – Hva ville han? Hvem var han?* Oslo: Luther forlag

Lothe, J., Refsum, C., Solberg, U. (2015) *Litteraturvitenskapelig leksikon* Oslo: Kunnskapsforlaget

Naper, Cecilie (1994) *Jakten på kvalitet – Litteraturteori og populærlitteratur* Oslo: Pax forlag

Neal, Connie. (2001) *What's A Christian to do with Harry Potter* Colorado Springs: Waterbook Press

Rowling, J.K. (1998) *Harry Potter and the Philosopher's Stone* London: Bloomsbury

Rowling, J.K. (1999) *Harry Potter and the Chamber of Secrets* London: Bloomsbury

Rowling, J.K. (2000) *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban* London: Bloomsbury

- Rowling, J.K. (2001) *Harry Potter and the Goblet of Fire* London: Bloomsbury
- Rowling, J.K. (2003) *Harry Potter and the Order of the Phoenix* London: Bloomsbury
- Rowling, J.K. (2005) *Harry Potter and the Half Blood Prince* London: Bloomsbury
- Rowling, J.K. (2007) *Harry Potter and the Deathly Hallows* London: Bloomsbury
- Spencer, R.A. (2015) *Harry Potter and the classical world – Greek and roman allusions in J. K. Rowling's modern epic* Jeffersons, North Carolina: McFarland & Company
- Sørbo, J.I. (1994) *Essay om teologi og litteratur* Oslo: Det norske samlaget
- Tumminio, D.E. (2010) *God and Harry Potter at Yale* Unlocking Press
- Undheim, S. (2010) *Verdens hellige skrifter – Romersk religion* Oslo: Bokklubben

6.3 Internettkilder

BBC – The myths and folktales behind Harry Potter

<http://www.bbc.com/culture/story/20161122-the-myths-and-folktales-behind-harry-potter>

(lest 07.12.2017)

Den norske kirke – Trosbekjennelser <https://kirken.no/nb-NO/kristen-tro/kristen-tro/trosbekjennelser/> (hentet 07.11.2017)

Den norske kirke – Program over Potterpåske <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/fagerborg/nyheter/potterpaske/> (hentet 07.11.2017)

Den norske kirke- Artikkel om Potterpåske <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/fagerborg/nyheter/potterpaske/> (hentet 06.12.2017)

Hollowverse om religion og politiske ideer J. K. Rowling <https://hollowverse.com/j-k-rowling/> (hentet 09.12.2017)

Mest populære bøker <https://www.nrk.no/kultur/bok/25-lesetips-for-de-over-12-1.11391751> (lest 06.11.2017)

Intervju med J. K. Rowling om kristendom

<http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html> (lest 20.02.17)

NRK om Harry Potter messe <https://www.nrk.no/ostfold/slakter-harry-potter-messe-1.342363>
(lest 07.11.2017)

Oxford Dictionary om transfiguration
<https://en.oxforddictionaries.com/definition/transfiguration> (lest 15.07.17)

Offisiell nettside om J. K. Rowling <https://www.jkrowling.com/about/>

UIO ordbok på nett. Om oppstandelse
http://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=+oppstandelse&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&begge=+&ordbok=begge (lest 07.11.2017)

Pottermore – Harry Potter universet sin egen hjemmeside <https://www.pottermore.com/>

Om mytologiske skikkelser - <https://www.pottermore.com/features/fluffy-and-other-creatures-inspired-by-classical-mythology> (lest 07.12.2017)

Rick Riordan sin hjemmesiden <http://rickriordan.com/> (lest 06.11.2017)

SNL om Balder <https://snl.no/Balder> (lest 07.11.2017)

SNL om dommedag <https://snl.no/dommedag> (lest 07.11.2017)

SNL om Føniks <https://snl.no/F%C3%B8niks> (lest 29.12.2017)

SNL om Hades <https://snl.no/Hades> (lest 07.11.2017)

SNL om Odysseen <https://snl.no/Odysseen> (lest 07.11.2017)

SNL om Storbritannias befolkning https://snl.no/Storbritannias_befolkning (lest 09.11.2017)

SNL om transfigurasjon <https://snl.no/transfigurasjon> (lest 15.07.17)

SNL om underverdenen <https://snl.no/underverdenen> (lest 17.12.2017)

The Londonist om Harry Potter avdeling Oxford Street London

<https://londonist.com/london/videos/harry-potter-has-taken-over-primark-on-oxford-street>
(lest 05.11.17)

The Stylist Verden mest solgte bøker <http://www.stylist.co.uk/books/the-all-time-most-popular-books-in-the-world-revealed> (lest 14.07.17)

The Telegraph <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html> (lest 09.12.2017)